

Psalm^o xi.

Cass. Quā bñ dñs utias et pueritates
hēncor et mālīg. nec n̄ tributioēs
impior p̄s iste mirabili breuitate cōi
plex^o ē. vt q̄z futuras p̄as agnoscit
m̄ ab eor p̄uitate arceamur. **Piero.**
Quāpropt dñs supplicem q̄tēn^o nos
vōcatōe sua dignet^r efficere dignos.
et n̄ fīm p̄cā n̄a nob sup̄plēcia iſerat.
h̄ fīm magnā mīam suā veniā largiat.
q̄ ipi ē cū etno p̄et sp̄s s̄co honor et
glōria in secula seculor. **Amē**

Saluum me fac

Titul^o huius ps talis ē. In fine ps
dō p octaua. **Sel^o** eius talis ē. ps iste
attribuitur dō .i. fidei tēdenti i finē
.i. in chr̄m. et i eodē ps orāt̄ p octa/
ua. .i. p die iudicij. de q̄ i. vi. ps. s̄ dēm
est. **Glo.** Quidēs ei vir s̄cā^o multri
plicatā vāitatē seculi. q̄i s̄bito timēs
exclamat p magnitudie periculi. et ait

Saluum me fac dñe. q̄ potes sol^o
saluare. **qm̄ defecit s̄cā^o.** Iquātū
ad paucitatē. **Causā** huius defect^o s̄/
iūgit. **qm̄ dūminute sūt veritates a fi**
liis hoīm. **Aug.** Elēitas vna ē q̄
illuſtrat et illuſtant aīe s̄cē. **Sz** qm̄ mul
te sūt aīe. dō i ip̄is multe vīitates dici
possūt. sic ab vna facie multe i specu/
lo apparēt imagies. **Aug.** Triplex
ei ē vītas. iusticie q̄ deficit p auaritiā.
et vītas vite q̄ deficit p̄t luxuriā et
q̄libz peccatū mōrle. et vītas doct̄ie
q̄ deficit p superbiā et vanā glāz. **Quō**
hē vīitates dūminute sūt oīe psequēte
dicēs. **Qana locuti sūt de fr̄is.** **Vn^o**
q̄sqz ad decipiēdū. **primū suū.** cui
tenet fidelitatē. **Aug.** primū dēm
hoīez oīz. itelligi. q̄ nēs ē cū q̄ sit ope
rādū malū. **labia dolosa.** **supple hūt.** .i.
biligues sunt. q̄ in corde et corde lo
sunt. **habentes aliud in cogitatione**
q̄ loquāt ore. **Cass.** Quoties volu
m^o dolosos exprīmē. duplicia eor cor
da declaramus. **Sic et biligues dicim^o.**

q̄ in vna s̄nta mīme pseuerāt. **Aug.**
Dei s̄būgit non optando h̄. **phēta**
dō qd futurū ē dicēs. **Q̄ sp̄dat dñs.**
id ē disperdet. **Vn̄iūsa labia dolosa**
et liguā magniloquā. **i. sup̄bā.** maxie
illoz. **Qui dixerūt.** **Arrogāt.** **Liguā no**
strā magnificabimus. **i. opa dicta et**
nosipos tacitater laudādo. **labia n̄ra**
a nob sūt. **quasi dicēt.** a nob met ip̄is
habemus et scīaz et dñū. **q̄s.** **q̄s.** **q̄s.**
dñs est. **quasi dicāt.** nullus. **Cass.**

Doc superbi habēt p̄p̄. q̄ dominiūz
super se despiciūt. et in p̄speris rebus
numiā loq̄citātē turgētes. gloriā suā
exaltāt p̄sumūt. et ponūt i p̄p̄a p̄tate
quod se a dō nō intelligūt accepisse.

Aug. Magnificare etiā qdam stu
dēt suā liguā. q̄ vba s̄bilia loq̄ conāt
vt videāt sapiētes. q̄ vt dicit **Piero.**
obducto supercilio grādla vba cruti
antes in mulierculas. de sacris litte
ris philosophāt. **Deinde** p̄p̄a vice
dei patris p̄mittit ch̄risti incarnati
onē dicēs. **P**ropter miseriā inopū et
et gemitū pauper. **Piero.** qui erāt
miseri. nisi cūcti genēalit hoīes i pec
cato nati ac per h̄ i infernō p̄geniti.
Et qui pauperes gemitēs. nisi antiq̄
patres i claustris inferni detēt. p̄pter
peccatū p̄m̄i parētis. p̄t hos libera
dos. **hūc.** in tēpore grātie. **Lexurgam**
dicat dñs. **videlz** deus pater. **h̄ ē** mīe
tā filiū meū q̄ eos redimat. et illos qui
in miseria sūt i mūdō. et eos qui in in
ferno cōmorant. qd ita factū ē. **P**o
naz in saluari meo. **id ē** in filio meo
incarnato. dixit in saluari. et n̄ dixit.
quid ponā. subauditur salutē gētūz.
et adhuc quid ponā contra gemitūz.
leticiā. et contra paupertatē dimitas
spirituales. **fiducialit.** .i. potēcialiter
Cass. q̄ potestas patris/filij fidu
cia ē. sicut filij fiducia potestas ē p̄is
lagā in eo. **Glo.** q̄ nihil ei resistet.
q̄ etiā docebit n̄ q̄i scribe et p̄hisei. sed

q̄daz .i. addēs legi z mutās q̄dā p vo
lūrate sua: vt auctor legis. Post vba
p̄is p̄dicta ppheta i p̄sona sua p̄men
dat vba p̄dicatiōis ch̄i: oñdens cor
sinceritatē et vtilitatem: q̄i dicat. pa
ter mittere filiū. Et eloq̄a dñi .i. ch̄i
sunt. Eloq̄a casta. Cass. que nullū
mēdaciū corrūpat. nulla macula falsi
tatis iñciat. vel simulatiōis culpa cor
rūpat. Aug. Multi p̄dicāt v̄itates
sed nō caste. q̄ v̄dūt illā p̄cio cōmo
ditatū hui⁹ seculi. Aug. Deū cōm
mēdat eloq̄a dñi a dulcedine sonitus
dicēs. Argētū. dñici eloquij ē. Ligne
examiatū. q̄ dñi eloquia per tribula
tionū ignē p̄bata sūt. Eloq̄ū x̄o diu
nū idarco coparatū ē argēto. q̄ sicut
int oia metalla nil ē q̄d dulci⁹ timnat
argēto. ita int oia eloq̄a sermo diuin⁹
sonat humane mēti. Et illō argētū ē
Lpbatū ēre. .i. a tra. s. nihil terrenita
tis h̄ns. Et ponit gr̄is p̄ abltio more
greco. Et ē Lpurgatū septuplūz. .i. p
fecte. Septēari⁹ ei numer⁹ p̄fectionē
z vniuersitatē significat. El ē pur
gatū septuplū .i. p septē dona sp̄s sc̄i.
videlz p timorē dei. p pietatē. p sciāz.
p fortitudiez. p p̄siliū. p intellectūz. p
sapiāz. p q̄ diuinū eloquū splēdet. dñ
x̄bi v̄i p̄dicatores his donis refulgēt
Cass. Sicut ei sup̄ius dixit. Disp
dat dñs vniuersa labia dolosa. Ita p̄
seruaturum dñm p̄mittit oēs qui elo
quijs eius pura mēte crediderūt. El
sdit. Aug. L. Tu dñe. Icu⁹ eloq̄a s̄
casta. Seruabis nos. p tua eloq̄a a ma
lo. Et custodies nos. in bono. La ge
neratiōe hac. Cass. .i. a peccatorū
bus hui⁹ mūdi. additq̄ Li eternū. q̄
h̄ nos i tribulatiōib⁹ p̄solat. ibi i c̄na
securitate constituet. Hic adiuvat: ibi
glorificat z coronat. Ita nos p̄ssime
creator hic p̄suat ne pereamus. z ibi
beatificat vt nullaten⁹ miseri esse pos
sim⁹. Quid ei tā bonis q̄ malis fiat. ē

p̄clusiōe h⁹ p̄s s̄ breuissima s̄nia oñt
dicens. In circuitu impij ābulant.
Aug. .i. i t̄paliū rerū cupiditate. q̄
septē diez i p̄petitiōe t̄q̄ i rota volūt
tur. et ideo nō p̄uēiūt in octauū. .i. i il
lud et̄nū q̄d dabit i octaua. d̄ qua iste
psalm⁹ intitular⁹ ē. De h̄ circuitu dic
Salon i puer. Ventilator impiorū ē
rex sapiēs. et imittit illis rotā malorū
.i. ābitū t̄paliū que t̄q̄ rota volūtūtur
Aug. Sicut ei ille q̄ ābulat i circu
itu sp̄ ē q̄i i p̄ncipio motus sūt sp̄ h̄z
ad ābulādū. Sic ip̄i h̄nt sp̄ circa q̄d
negotient. De q̄b⁹ dic̄ p̄pha i alio ps
Deus meus pone illos vt rotā. Se
quit̄. Sm altitudinē tuā. Blo. .i. i
virtutib⁹ p̄ quas facis eos ascēdē ad
te alrū p̄tēplādū. Multiplicasti filios
hoīm. h̄ ideo adiūxit. q̄ ē multiplica
tio i t̄paliū q̄ auerit ab v̄nitatē dī.
h̄z m̄lti multiplicat̄ sm altitudinem. q̄n
vadūt de virtute in v̄tutē. Hier.
El m̄ltiplicasti filios hoīm: iux̄ abū
dantiā mie tue: q̄ multiplicat̄ eccia. h̄ ē
de pietate z mia ip̄ius: cū i t̄tributio
ne ip̄i⁹ future beatitudis p̄missa tua
p̄cipientes: p̄formes effecti fuerit cor
poris gl̄e tue: cui cū et̄no p̄ter sp̄s s̄
cto ē honor z gloria in sc̄la se. Amen.

Ulsquo domie

Titul⁹ huius psalmi talis est
In finez ps dauid: qui p̄z ex p̄dictis
Aug. In h̄ ps oñt mystice deside
riū modnōz pat̄z. Disideratiū sc̄bz ad
uētū ch̄isti. Blo. Quāto ei d̄side
rio āriq̄ p̄ies d̄sideauerūt p̄mū ch̄i ad
uētū: tāto modni cupiūt sc̄bz. iux̄ illō
Cupio dissolui et esse cū ch̄o. Ex p̄
sona igit̄ fidelū i aduētū ch̄i optā
tū x̄t cū deo v̄ināt. p̄pheta sic ait.
Ulsq̄ dñe obliuisceris me? E
rit hoc. Ulsq̄ in finez? .i. v̄sq̄ i
diē iudicij. vel v̄sq̄ ad mortē. Ulsq̄ q̄
aueris faciē tuā a me. .i. faciē glorie

Psalm^o. xiiij.

tue. quā facti i gloria celesti speculāt.
 Mox nostro loquitur scriptura cum
 dicit deū obliuisci et auertere faciē. b
 autē nō in rex ppetatē sed per crea
 turaz similitudinē dicitur In deum
 q̄ppe obliuio nō cadit nec aliqua per
 mutatio Quādiu ponā consilia i aia
mea. Cōsilio non ē op^o nisi in aduer
sis Et ē sensus. q̄diu ponā consilia i
 aia mea. i. q̄diu ero i aduersis. et quā
 diu ponā Dolorē in corde meo. pro
 peccatis meis et pro incolatu p̄ntis
 miserie per diem. Cass. i. per sin
 gulos dies. ut absolute cōtinuatio tē
 poris possit itelligi. Et exaltabi
tur inimic^o meus sup me. Aug.
Inimic^o ē diabol^o vel cōsuetudo car
nalis. Aug. ut at hec tollātur a me
Respice. oculo miē miseriā meā Let
erandi me de me. Ine humilit^o de p̄cā
tē. Illumina oculos meos. Aug.
 id ē intellectu et affectū Inevnq̄. de
 cetero Obdormiā i morte. mortalis
culpe: p̄logādo p̄niaz vsq̄ ad mortē
Aug. Dormit i morte. q̄ frequē labit
 et resurgit. obdormit autē obstinatus
Cassio. Oculos autem cordis hic
 debemus advertere qui in mortem
 dormiunt: q̄n fidei lumie sepulcro car
 nali delectatiōe claudū. ipe ē somn^o
 de q̄ letatur inimicus. unde s̄dit Ine
quādo. L. Hier. hoc ē i futuro iu
 dicio dicat inimicus p̄ualui. tentā
do. aduer^o eū. Aug. Inimic^o dia
bolus p̄mo inuadit hōiez tentādo in
suggestiōe. inūtat^o eū in delectati
one. percutit i p̄fēsu. inclinat in actu. p̄
capitat i cōsuetudinē. et p̄ualet i morte.
q̄n. s. hō obdormit i peccato mortali
Qui tribulāt me. s. demones q̄ me
vexāt tērationib^o Exultabūt si imo
r^o fuero. Ja veritate fidei p̄bēdo cō
sensū suggestiōi. Sicut eī gaudiū ē in
celis super vno peccatore p̄niaz agē
te. ita gaudiū ē demōibus super vna
aia mortale p̄cām perpetrante. Sed

nō mouebor q̄ Legō at i mia tua spa
ui. Mayt. dicat thren. iij. Mia dñi ē
q̄ n̄ sum^o p̄sūpti. Aug. Exultabit
cor meū. leticia interiori. In salutarī
tuo. id ē i ch̄io q̄ vēit saluare mūdū
Leātābo dñō. In leticia exteriori ipm
laudando. Qui bona tribuit mihi.
Aug. Bona spūalia nō ad hūanuz
diē pertinetia. et psallaz nomi dñi al
tissimi. cum deuota grārum adione
Hiero. Merito dñe iesu ch̄ie nōi
tuo psallitur qui das pietatē et iustis
victoriā p̄stas. et peccatores ad te cō
uertētes inuitas: tibi glia ē quz etno
p̄re et spūalēdo in secla seculoz. Amē.

Dixit insipiens

Titul^o talis ē. In finē ps. da
uid. In h̄ ps. pp̄ha ont q̄ ch̄is qui tā
desiderat^o erat a iudeis anō veniret.
cōtēpt^o ē ab eis q̄n venit. Et iō p̄mo
pp̄ha increpat insipientiā et duritiā iudeo
rū q̄ viso ch̄io ipm eē deū mīne credi
derit. Glō. Est at sensus tituli. ps
iste dirigit nos in finē. i. in ch̄istū est
dauid p̄phete. Intēdit enim cōsūtare
iudeos ch̄i cōtēptores: cui^o ppli duri
ciam p̄pheta increpans ait.

Dixit insipiens. Aug. popul^o iu
deorū. Translatio hebraica h̄z:
Dixit stult^o. In corde suo. Inō creden
do. Inō est deus. i. hic hō non est de^o
Hier. Unus ex eis nō soluz pro
deo nō habuit. h̄z nec p̄pheta credidit
eū dixit. hic si esset p̄pheta. sciret q̄ et
q̄lis est mulier q̄ tangit eū q̄a peccat^o
est. Et alter: si filius dei est descendat
nūc de cruce. Aug. Corrupti sūt.
cecitate ifidelitatis. Et abominabiles.
i. reprobi. facti sūt. Japud deuz i stu
dijs suis. i. p̄p̄t dolosas machinatiōes
suas q̄b^o studebāt quō iesū occiderēt
Col. quē locū gregorius. xv. moralū
exponit. reprobis ob amorem visi
bilū de deo pueris sentiētib^o. dicēs.
Dixit insipiens i corde suo nō ē deus.

Carnales viri iussa spūalia contēnen-
tes. deū q̄a corporaliter n̄ vidēt q̄nq̄
ad hoc pueniūt vt etiā nō esse suspi-
cēt per oē cī qd faciunt ad finē ocu-
lorū tēdūt. et q̄ in deū oculos corpo-
ris tenere nō possūt. cī obseq̄a p̄bere
despiciunt. vel si ceperint fatigantur.

Aug. Et hi corrupti sūt et abomia-
biles. i. odibiles facti sunt deo in stu-
dijs suis. i. in affectionibus suis aman-
do seculum et non deū. Ipse sunt affe-
ctiones que corrūpūt aīaz. et sic exce-
cant vt possit etiā dicere imprudēs in
corde suo. non ē deus. **Non est qui fa-**
ciūt bonū n̄ ē vsq̄ ad vnū. **Cass.**

Quid igitur dicem? de patriarchis? Non
ne bonū fecit? **Noe** cū dñi p̄ceptis obe-
diēs in arcā saluād⁹ intrauit? **Nōne**
bonū fecit? **Abraam** cū filium suū obe-
diens diuini iussu obtulit im-
molandū? **Nōne** bonū fecit **iob** qui
dura passiōe percuss⁹ in oībus gratias
dño cātāuit? **Quid** dicā de p̄phetis et
apostolis. qui mandatis dñi famulan-
tes seipsos gloriosis mortibus obtule-
rūt? **Fiunt** et hodie domino largiēte
iustorū operatiōe: q̄ bona sūt. **Aug.**

Sed sciendum q̄ ly vnū ponitur ex-
clusiue et significat ch̄istū. vt sit sens⁹
et non ē vsq̄ ad vnū. i. p̄ter vnum. s.
ch̄istū. **Aug.** Et iste ē melior intel-
lectus. vt nemo intelligat fecisse boni-
tatem p̄ter ch̄istū. q̄ non pōt quisq̄
hoīm facere bonitatem nisi ip̄e mon-
strauerit. **Cass.** Reuera sol⁹ ē ch̄i-
stus sine q̄ bonum aliquod vel incipe-
re vel implere umbecillitas hūana nō
p̄ualet. et nisi vsq̄ ad ipsū fuerit eius
miseratiōe peruentum. Ipse est finis
qui in titulo huius ps̄ est premissus.

Aug. Et q̄ non ē q̄ faciat bonum
hoc consequent⁹ p̄bat dicens. **O** os
minus de celo. i. hūana natura quam
assūpsit. **Glo.** **Aspexit** intēdēs
super filios hoīm. i. iudcos. **Cass.**

quos honoratius appellat filios. ho-
minū p̄pter vnus dei cultum compa-
tiōe gentiliū. ad hoc p̄spexit. **Vt vi-**
deat. id est videri faciat. **Si est intelli-**
gēs. ch̄istū esse deū. qui itelligi debu-
isset esse deus. q̄ multis miraculis ad
nientum sue diuinitatis ostēdit. **Aut re-**
quirēs deū. mādata eius seruādo. **Il-**
le enī requirit deū. qui ab eius volun-
tate non discrepat. et hoc non inuenit.
Quia. **O** mnes declinauerūt. simul
inutiles facti sunt. **O**ēs iudei dicunt
declinasse. cum tamē ex eis nō mīma
turba crediderit. **Sed** a p̄te totum in-
telligēdū ē. vt intelligant oēs. i. multi
de omnibus. **Tāti** enī impij fuerūt.
vt pene oēs perfidi esse ac perisse pu-
tarent. **Isti** ergo declinauerunt a gra-
tia dei et sūt facti inutiles sibi. **Hoc** et
de amatoribus seculi pōt legi. **Mic**
oēs declinauerūt a rectitudine iusticie:
simul inutiles facti sunt. **Dicitur** autē
res inutilis que nō valet ad finē itē-
tū: sicut medicīa q̄ nō valet ad sanita-
tē. **Nō** at ordinatur ad felicitatē eter-
naz possidendā. ad quā isti sūt inepti
q̄. **Nō** est qui faciat bonū. i. s. merito-
rium licet faciat aliqñ aliquid bonum
de genere. **Nō** ē vsq̄ ad vnū. **Col.**
q̄ nec solus ē qui operetur bonū me-
ritorium ad salutē. de illis qui sūt p̄sti-
tuti in peccato mortali. i. extra chari-
tatē. videlz ex deū rōg p̄trari? deo per
volūtatē peccādi. vñ dicit **Pr** p̄pa
i decretis de p̄nā. distinctiōe iij. **Nihil**
prodest hoī ieiunare. et orare. ac alia re-
ligiōis opa exercē. nisi mēs ei⁹ abūq̄ta-
te renocet. **Kaymūd**⁹. **Et** licz bo-
na opa nō p̄sint meritorie ad salutem.
valēt tñ ad aliqd. videlz ad extremū
iudiciū supplicii tolerabili⁹. **Secūdū.** ad
obtinēdū t̄palē p̄spitatē. q̄ nullū bo-
nū manz irremuneratū v̄l b. v̄l futu-
ro. **Et** ad b̄ vt citius illustretur gra-
tia dei cor peccatoris ad penitentiam.

Psalms. xiiij.

Blo. Qualiter autem illi qui declinaverunt inutiles facti sunt. alijs et sibi. psequenter ostendit. Et primo quod facti sunt alijs inutiles dicens. **S**epulcrum patens est guttur eorum. **A**ug. Aut voracitas significatur inhiatibus gule. aut allegorice dictum est. quod illos occidunt in feriendis sermonibus. et qui deuorant eos quibus suorum morum puerilitate persuadent. **Cass.** Nam sicut sepulcrum cum patet fetidos exhalat odores. Ita istorum guttur fimo nes pestiferos. **L**inguis suis dolose agebant. **A**dulando. **A**ug. Comes est voracibus adulatio et omnibus malis. **V**enenum aspidum sub labijs eorum. **V**enenum dicitur doli aspidum. quod nolit audire precepta legis. sicut aspidem nolit audire verba incantantis. quod in alio passo cui dicitur. dicitur. **Q**uorum os maledictione et amaritudine plenum est. **Cass.** Venenum ei dictum est ab eo quod per venas serpat. sic et vota malignorum occulta cogitatione grassantur. **G**rasari est crudeliter agere. latrocinari. impugnare. **V**eloces pedes eorum ad effundendum sanguinem. **I**d est expediti et prompti sunt per consuetudinem malefaciendi. de quibus dicitur. **P**uerbiorum. **P**edes eorum ad malum currunt ut effundant sanguinem. **D**einde ostendit qualiter predicti inutiles sibi fuerunt dicens. **C**ontritio et dolor. **E**t infelicitas. **I**d est miseria. **I**n vijs eorum. **I**d est in operibus eorum. **A**ug. Omnes enim malorum hominum vite plene sunt laboribus. **M**iseria. **B**lo. **E**t recte via impiorum contritio et infelicitas dicitur. **C**ontritio. quod terit et teritur. cum alijs nocet et sibi. **I**nfelicitas. quod ad infernum ducit. **I**dem. **C**assiodorus. a quibus vijs non reuertentur mali. quod. **V**ia pacis. **A**ug. a. penitentia quam ducit ad pacem. **N**on cognouerunt. **D**icitur autem penitentia recte via pacis. quod per penitentiam et non aliter venit homo ad pacem dei. **E**to. **V**el specialiter potest accipi

de iudeis qđ dicitur ē qm̄ dolose age
bāt contra christū. **Las.** quoz os ma
ledictione plenum erat. quādo p bo
nis ammonitiōibus blasphemabant
dominū. et de eius morte tractabant.
Glo. Et ideo contritio et infelicitas
in vijs eoz. q. p. suis operibus pccati
sūt p. Titum et Vespasianū. Unde
infelices sūt. quia vbiq. dispersi sunt.
Vel contritio est modo in vijs eoz.
q. chīs lapis āgularis cadēs sup. eos
conterit eos per excecationē. et infeli
citas erit eis ī inferno. cū ī aia et corpore
damnabūtur. q. viā pacis id ē christū
non cognouerūt q. venit eos reconci
liari deo. Idem **Lasiodo.** Precedē
tibus tribus subiūcta ē sēcētia q. pul
cre cūcta concluderet. Unde dicit **Lū.**
est timor dei ante oculos eoz. Hoc ē
deum non timēt. **Mat.** Scriptum est
enī puerbioz. xv. Per timorem dñi
declinat a malo oīs hō. Et ideo sub
tracto huius timoris retinaculo. cur
rūt hoīes ad maluz sine freno. Deide
ponit penas p̄dictoz sub interrogati
one dicēs. **Q.** nonne cognoscēt oēs
qui operantur iniquitatem. Ac si di
cat. nonne timent de suis malis in fu
turo pūiri. qui nunc operātur sub li
bertate maliciā? immo tūc cognoscēt.
q. sicut dicit grego. Oculos quos cul
pa claudit. pena apit. **Aug.** Qui de
uorāt plebem meam. Ieducendo. aut
spoliando. aut occidendo. **Aug.** deu
orāt autem populuz qui sua commoda
ex illo capiūt. non referentes misterii
suum ad gloriā dei. et ad eoz. quib.
presunt salutem. Et addit. Sicut escā
panis. i. quotidie. Cibis ei panis q.
tidian⁹ est. **Glo.** sic et illi quotidiana
rapia simplices christiāos absorbēt.
sicut dñs per **Isaiā.** iij. ait. Glos depa
sti estis vineā paupis ī rapia paupis ī
domo vĩa. q. atteritis pplz meūz faci
es pauperis comeditis. Cur hoc faci

unt? qz Domini non inuocauerunt.
Aug. Mo em vere huc inuocat q
 ea desiderat q illi displicet. Et qz ve
 re non inuocauerunt deū Ideo Illic tre
pidauerunt timore vbi non erat timor.
 id ē i dāno rerū tpalū. Timuerūt ei
 iudei pdere regnū terrenū dicentes
Si dimittim eū sic oēs credent i eū
 et veniet romani et tollēt nrm locuz
 et gentē. Timuerūt regnū terrenū
 amittere: vbi non erat timor. et regnū
 celoz amiserūt qd timere debuerāt.
 Et hoc de omnibz pmodis tpalibz ē
 intelligē dū. quoz amissionē cū timēt
 hoies: ad eterna non veniūt. Breuo:
vi. li. mox. Sunt pleriqz pctōz suo
 rum pscij. et ea q possident indigent/
 bus largiri desiderāt. sed tñ ne datis
 rebus egeant ipsi formidant: cūqz car
 nis subsidia tēserādo trepidi prepa
 rant: ab alimētis misericordie animā
 necāt. Et cū pati inspiā in terra me/
 tuūt: eternaz abūdanā supne refe/
 ctionis amittūt. Elo. Ostensa snia
 dānationis illoz qui deuorant plebē
 dñi: ppheta spcalit loquit aduersus
 iudeos dicens. o vos iudei scitote
Quomā dñs in generatiōe iustaz.
Aug. id est non est in eis qui dñi
 gunt seculū. Inuistū est enī relinqre
 seculoz conditorē et diligere seculū.
Consilium inopis pfudisti. i. prem/
 pfisti humilē aduētū dei filij: qz in eo
 nō vidisti pompam seculi. Hugo
Et hoc fecistis qm dñs spes ei ē.
 id est qz dicebat in solo deo sperādū
 eē. Tñ ipsi dicebāt Matth. xxvi. Cō
 fidit in dño: liberet nunc eum si vult
Blo. Postremo iudeoz puerisio
 ponit q fiet cū plenitudo gentiū itra
 uerit vnde subdit Quis dabit ex si
on. i. de iudeis procedens Salutare
israel. i. saluabit populū israeliticū
 nisi (supple) ille quē vos iudei humi
 lē spreuistis. Aug. Ipse enī i clau

ritate ventur⁹ est ad iudiciū viuoz
 et mortuoz. Cass. et tunc Leum a
uerterit domin⁹ Iesus christ⁹. Capti
uitatē plebis sue. i. cū dānauerit dñ
 bolū q dei plebem impiā crudelitate
 psequit⁹ et captiuare festinat. Leuica
bit iacob et letabit⁹ israel. in nouiss/
 mis tpi⁹ saluari. Aug. Repetitio
 est sicut solet fieri. Nā idem puto eē
 letabitur israel. qd ē exultabit iacob.
Hiero. Ipse ē iacob qui et israel.
 sed hic iacob: illic israel. hic supplantā
 tor viciorū: et illic videns deum facie
 ad faciem: qñ erit deus oia in omnibz
 qui hic relictis secularibus mente do
 minū puerit: qd nobis tribuere di/
 gnetur. vt actū iacob effecti supplantā/
 tis vitijs. et veri israelite ipm mēte vi
 dere: ipm corde retinē mereamur: cui
 cū eterno patre et spū sancto ē honor
 et gloria in secula seculorum. Amen

Domine quis
 habitabit. Titul⁹ talis ē Psal
mus dauid. patet auctor psal. Blo.
 Iste ps pue est instructor⁹ morum
 et presumptionis repressio. In q agi/
 tur de vnitatē presentis eccie. et de fu
 tura quiete. Propheta ei preuidens
 in spū corporalem inhabitationē ma
 loz cū bonis in sancta eccia. et retun/
 dens presumptionē maloz qui se
 gloriantur esse de eccia: qrit quis in
 presenti ecclesia digne deo militet. et
 in futura sit beatitudine qetur. Un
dicit. Domine qs habitabit. digne
in tabernaculo tuo. i. in presenti ec
 clesia vbi contra diabolū dimicamus
Aug. Quia cū tabernaculū aliqñ
 p habitacōe eterna ponit. tñ pue ē
 bellū atqz militantiū: vñ et ptaberna/
 les milites dicunt tanqz simul haben
 tes tabernacula. Dic autē sensus ad/
 iuuat ex eo. qz trāslatio hebraica hz
 domine quis peregrinabit in tētorio
 d i

Psalmus xliii

mo. ad temp⁹ enī dimicam⁹ cū diabolo: et tūc op⁹ habem⁹ tabernaculo q⁹ nos reficiam⁹. Aut q⁹ req⁹iescet i montes sc⁹ tuo? Ho. id ē in eterna beatitudine vbi est visio pacis et superininentia charitatis. vbi null⁹ i agone p⁹tendit sed in eterna pace req⁹iescet.

Hugo Propheta doc⁹ a d⁹no sue q⁹stioni r⁹n det: q⁹ resp⁹siō p⁹tinet. x. eff⁹fect⁹ virtutū i exēplū decalogi. q⁹rum septē p⁹me p⁹tinent ad p⁹fectos: et tres vltime ad imp⁹fectos p⁹ q⁹s hō dignus habitat in ecclia militāte: et tandē per easdē req⁹iescet in ecclia triūphāte.

Pr⁹mus enī eff⁹ect⁹ dicitur virtutū talis ē Qui ingredit⁹ videlz ecclia. Line macula Imortalis p⁹cti. q⁹ sine minutis cē nō possum⁹. Un⁹ leuitici xxi. precipit⁹ q⁹ null⁹ habens maculā accedat ad m⁹nisteriū diuinū. **Hier⁹**. Sz dicere aliq⁹s poterat. Nō habeo maculā: nō feci malū. Nō enī nobis sufficit malū nō facere nisi fecerim⁹ bonū. vbi sequitur 2⁹ op⁹ virtutis. Et op⁹at iusticiā. i. bona opa: custodiendo mādāta dei. Sequitur eff⁹ect⁹ tertiē virtutis. **Hier⁹**. Qui loq⁹itur veritatez Ipse existit Lin corde suo. Et hoc facit q⁹dā virt⁹ q⁹ a p⁹bo iij. et b. vocatur veritas: p⁹ quā homo se talem in factis et in verbis ostendit exteri⁹ qualis est interius. Sequitur eff⁹ect⁹ virtutis q⁹r⁹tus. Qui nō egit dolum i lingua sua. alii verbis decipiendo. Quintus est Nec fecit primo suo malū. in facto. **Hier⁹**. Quidā primū putāt frān cē aut viciniū aut cognatū. Proxim⁹ noster oīs hō ch⁹istian⁹ est. de q⁹ d⁹ns dicit Dilige proximū tuū sicut te ipm. Sext⁹ eff⁹ect⁹ ē Et opprobriū nō accepit aduersus primos suos. **Hier⁹**. id est opprobriū detractiōis de fratribus non acceptauit. Tunc nō accipis opprobriū de primis dictum: si p⁹us nō credis anteq⁹ p⁹bas illud esse verum.

Hugo Ac si dicat. non vult audire verba detractiōis. q⁹ fm **Hier⁹**ony. si deest auditor. deest et detractor. Sequit⁹ eff⁹ect⁹ septim⁹ Ad nihilū deduc⁹ tus est in p⁹spectu ei⁹ malign⁹. i. nō est acceptus in p⁹spectu boni viri: nec alicui⁹ reputatōis. **Hier⁹**. Nam i ecclesia q⁹cunq⁹ mal⁹ est. in p⁹spectu sc⁹i p⁹ nihilo reputat⁹. **Hier⁹**. Quia fm veritatē nō est aliq⁹ honore dign⁹: eo q⁹ honor referendus est alicui in testi moniū sue virtutis: vt habet iij. et b.

Et q⁹ timor ē comes virtutum: ideo adiūgit Leuantes aut d⁹nm. Ipuro cor⁹ de. i. vere virtuosos. Et glorificat. Icos manifeste et publice honorando. **R⁹** et uerentia ei delata alicui in testimoniū sue virtutis etiā in secreto. vel coram paucis dicit⁹ honor. Si autē hoc fiat publice vel corā multis. dicit⁹ gloriā: q⁹si q⁹dā claria. g. mixata in. e. a claritate dicta. **Aug⁹**. Sicut illa septē superiora opera virtutū p⁹tinent ad p⁹fectos Ita ea q⁹nunc dicitur est: p⁹tinent ad incipētes. i. imp⁹fectos. Sequitur ergo octaua virt⁹. **Hier⁹**. Qui iurat. primo suo et nō decipit. id est q⁹ facit iuramentū bonū et tenet iplēz id illud. In trāslatiōe hebraica habetur sic iurat vt se affligat p⁹ ieiunia et vigiliis: carnē castigando: et nō mutat. s. iuramentū seruādo. tū ibi ponit iuramentū p⁹ voto: q⁹ vtrūq⁹ est obligatoriū.

Hugo Et hec virtus est imp⁹fectorum. q⁹ d⁹ns p⁹cepit p⁹fectis oīs nō iurare. Virtus nona est. Et pecuniam suā nō dedit ad vsurā. **Cass⁹**. Duobus modis in scripturis factis pecunia probatur itelligi. Una ē ista metallica q⁹ ad vsuram oīs dari p⁹hibetur. q⁹m viciū cupiditatis est exigē velle q⁹d te nescias cōmodasse. Altera vero est quā ad vsurā dare euangelio docēte suadem⁹. i. p⁹dicatōes sanctissimas et instituta diuina. ait enī **Scies**

bas me hominem durum et austum.
nonne oportuerat te committere pecu-
niam meam numularijs. et ego veni-
ens exegissem utique quod meum est cum
usura? **Dico.** Multi nolunt illam
donare si exinde precium non recipi-
unt. Tamen licet victum et vestitum
de ista predicatione accipere sicut pau-
lus dicit. Qui euangelium predicant.
de euangelio vivere debent. Et domi-
nus ait. Dignus est operarius cibo
suo. sed qui plus requirere voluerit:
in usura reputatur. Nec virtus etiam
imperfectorum est: quia etsi non pec-
cet quis eo quod quantum dedit tantum re-
cipit. tamen perfectio non est. quia di-
ctum est. Frange esurienti panem tu-
um. Et beatius est magis dare quam acci-
pere. usqueque ad ista pervenit minor est
a perfectione. Sequitur decimavire?
**Let munera super innocentes non acce-
pit.** **Hugo** id est causam innocentis
non deprimit vel retardavit. per mu-
nere alicuius. **Ad** etiam imperfectorum
est. quia debemus etiam si possumus
innocentes liberare et promovere. **Cass.**
Expositis decem virtutibus propheta
concludit dicens. **Qui facit hec.**
Non dixit qui cantat hec. ut nos ad
actualem virtutem constringeret ne se-
creta tanti mysterij intenti solis can-
tibus inaniter psallerem? **Unde** com-
munebitur. **Id** est a deo non dividetur. **Lin-**
eternum. **Id** est solis sanctis prestat. **Dico:**
Que si quis irreprehensibilis in moribus
custodierit. non solum in commotione eterni
iudicis securus erit: verum etiam ipsum
montem possidere merebitur in christo iesu
domino nostro. cui cum patre et spiritu
sancto est honor et gloria in se. se. Amen.

Conserua me
domine. Huic psalmo prepo-
nit talis titulus. Tituli inscriptio ipsi
dauid. **Glo.** Hic. titulus de euan-

gelio: non de veteri lege sumitur: In
euangelio enim legitur. quod crucifixo domino
pilatus talem titulum cruci affixit. Je-
sus nazarenus rex iudeorum: quem cum
multi iudeorum vellent delere dicen-
tes: noli scribere rex iudeorum: sed scri-
be: quia dixit: rex super iudeos. **Respō-**
dit pilatus. **Ad** scripsi: scripsi. **Hugo.**
Que verbi geminatio regni christi con-
firmationem notavit. **Ad** intelligens
Esdras per spiritum sanctum huic psal-
mo titulum apposuit predictum. osten-
dens esse agendum in eodem psalmo
de regno christi per illam inscriptio-
nem signato. **Dico.** Tres enim
sunt tituli qui scribuntur. Unus ex
qualis super tumulos mortuorum. Ali-
us preconialis: ut in portis civitatis.
Tertius triumphalis in victoria re-
gis. **Hic** ergo titulus victoriae regis est
hoc est christi: qui rex est et post victo-
riam eius: et post victum diabolum re-
dempto genere humano scriptus fu-
it hebraice: grece: et latine. **Glo.** ut
ostenderetur rex esse omnium vere iu-
deorum: id est vere confitentium ipsum
Sensus ergo predicti tituli talis est.
Inscriptio tituli: id est victoria et re-
gnum. Quod inscriptio tituli cruci af-
fixa notavit. attribuit: vel puenit. da-
uid: id est christo. **David** enim manu
fortis interpretatur et christus sua for-
titudine diabolum vicit. **Cass.** Est
autem hic psalmus secundus eorum qui
passionem domini breviter tangunt
et resurrectionem. **Nico.** **Que** be-
atus petrus ad intelligendum scriptu-
ras divinitus illustratus: dicit intelli-
gendum esse de christo. **Ad** hunc scito.
ubi magnam partem eiusdem psalmi de
christo exponit in confirmatione sue
resurrectionis dicens. **Providebam**
dominum etc. **Usque** in finem psalmi.

Cass. Christus ergo ex humanis
d ij

sate suscepta verba facit ad patrē. cō
seruari se petens ⁊ dī.

Quoniam me dñe. **Nico** Per
talem modū loq̄bat̄ christus hō
deo patri: **Matth. xxvi.** Trāseat a me
calix iste. **Qm̄ sp̄am in te.** **Lic̄ i xpo**
non fuerit sp̄s prout est virt̄ theori
ca. eo q̄ ab instanti conceptionis fru
ebat̄ fruitione beata. tñ in christo fu
it sp̄s glorie corporis ante resurrecti
onē quā a deo expectabat. **Qm̄ dñō.**
patri. **de me es tu.** Sic loq̄batur
patri in sua passione. **Hely hely lama**
zabatani qd̄ est interpretatum: deus
meus. **de meus:** ut quid dereliquisti me.
Qm̄ bonor̄ meorū non eges. **de**
enī pater nullo bono creato eget. Et
ideo non eget bono ipsius christi ut
hois. **Hugo** Postq̄ orauit christo
ostendit q̄ bona p̄tulit ei **de p̄** mu
tans personas: loquendo a secunda
in tertiam: ad signandū in christo duas
naturas. vnde dicit **Sanctis qui sūt**
in terra eius. **Id est apostolis alijs q̄**
fidelib⁹ q̄ in terra videntium sp̄em
suam posuerūt. **Mirificauit.** **Id est mi**
ras fecit ⁊ ostendit deus pater. **Oēs**
voluntates meas. **Id est omnes volū**
tates christi referunt ad duo: scz ad vo
luntatē moriēdi ⁊ resurgendi: qz ipse
voluit mori p̄t̄ delicta n̄ra: ⁊ resur
gere p̄pter iustificationes nostras: sic
dicit **Apostol⁹ ad Roma. iiii.** **Aug.**
His ergo sanctis miras fecit omnes
voluntates meas. **In eis.** **Id est p̄se**
ctu eorum quo fenserunt q̄ eis p̄ue
rit humanitas diuinitatis mee ut mo
rerer: ⁊ diuinitas hūanitatē ut resur
gerem. **Nico.** **Uel deus pat̄ oēs**
voluntates christi in sanctis apostolis
et apostolicis viris mirabiles fecit. il
lustrando eos sciētia ad predicandū
voluntates suas: et p̄firmādo miracu
lis predicationes eorū. **Et qz p̄ predi**
cationem apostolorum conuerse sunt

gentes ad fidem: q̄ prius erant idolas
tric dedit. **Ideo** subditur. **Multipli**
cate sunt infirmitates eorū. **Id est infir**
mitates idolatrie gentilium. qd̄ patz
ex translatione hieronymi: iuxta hebre
um. vbi dicit: multiplican̄t̄ idola eorū.
Postea accelerauerūt. **Quia dimissis**
idolis ad fidem christi velociter cucurre
rūt: iudeis remanentib⁹ in infidelita
te p̄ maiori parte. **Non congregabo**
puenticula. **Id est delubra.** **Delubra**
dicit templū idolorū vbi pueniebant
ad colendum idola. **de sanguinib⁹.**
quia fiebat sacrificiū idolis de sangui
nibus animalium: ⁊ aliqñ de sanguini
b⁹ hominū. **Alia cōuenticula** christi
per apostolos non congregauit: s̄ ma
gis dissipauit. **Nec memor ero nomi**
nū eorum p̄ labia mea. **Aug⁹.** **Sz**
sp̄iali permutatione obliuiscunt̄ gen
tiles quid fuerint: nec a me iam pecca
tores vel inimici: s̄ iusti ⁊ fratres mei.
et filij dei vocabunt̄ per pacem meā.
Cass. **Quia postq̄ sacris fontib⁹**
sunt renati: p̄stinis eorum nominib⁹
deletis: appellati sūt christiani filij dei
et amici sponsi: **id est christi.** **Popul⁹**
im conuersus derelictis mūdi vanita
tibus consequenter dicit. **Nico.**
Omni⁹ pars hereditatis mee. **Quia**
conuersi ad fidem elegerunt dominū
iesum christū pro parte sua heredita
ria. **Et calicis mei.** **Id est passiois mee.**
que p̄ calicem in scriptura designatur.
vnde saluator de sua passione dicit
Matth. xxvij. **Si nō p̄t hic calix trāsi**
re nisi bibam illum. **Multi autē gē**
tiles ante p̄uersionem christi p̄sequen
tes. postea p̄uersi amore christi ad pas
sionem se prompte ⁊ letanter obtule
runt: et propter sp̄es hereditatis eter
ne consequende. **Ideo** subdit. **Et es**
qui restitues hereditatez meā mihi.
Cass. **hereditas autē christi ē predet**
stinata multitudo scōrum: vnde enīz

dicat in ps. ij. postula a me et dabo tibi gentes hereditatem tuam. **Nico:** funes ceciderunt mihi in preclaris. id est i apostolis qui pre ceteris fuerunt a spiritu sancto illuminati et ipsi per sortes missi fuerunt ad predicandum. Que sortes apostolorum per funes intelliguntur. vñ in libro Josue sortes. x. tribuum notantur frequent ibi funiculi et funes. Et loquitur hic scriptura in persona christi: transferendo de membris ad caput. Letenim hereditas mea preclara est mihi. id est ecclesia fidelium: que vocatur hereditas christi, sicut scribitur hier. v. ca. Qui fecit omnia ipse est et israel sceptrum hereditatis eius: dominus exercituum nomen eius. **Hugo:** Supra dictum enim versiculum possuntur clerici qui accipiunt benedictionem corone dicentes. Dominus pars hereditatis mee et calicis mei. **Aug.** Tale est ac si diceret. Eligat alij sibi partes terrenas et temporales quibus fruantur. portio mea est nunc dominus est. Et bibat alij mortiferas voluptates: portio calicis mei dominus est. tu es qui restitues hereditatem meam mihi. **Hiero.** Restituet deus pater hereditatem christi qui electos suos: corpus videlicet sancte ecclesie ad illam integritatem attraxerit: ut post resurrectionem acceptis corporibus suis incorrupti et immortales vivant: quia illam immortalitatem in adam perdidit. Funes ceciderunt mihi in preclaris. **Hiero.** per funes quibus limitat et dividit hereditas terrena intelliguntur sortes divine electionis. ac si dicat: partes hereditatis mee contigerunt mihi sorte. id est gratia divine electionis in preclaris. id est celestibus. ubi nihil est nisi preclarum scilicet immortalitas: impassibilitas: et fructio divinitatis. etenim bene pertigit mihi: quia homini hereditas mea celestis. preclara est mihi. id est pre omnibus alijs bonis preciosa: clara: et predilecta. Deinde christus agit gratias deo patri per bonis sibi et

suis collatis dicens. **Benedicam dominum.** **Nico.** agendo gratias deo patri sicut habet **Johannis. xi.** Pater gratias ago tibi quoniam audisti me. Id est tri- buit mihi intellectum. Id est ab instanti creationis anima christi fuit impleta scientia. Id est usque ad mortem. Id est usque ad mortem que in scriptura nunc vocatur. Id est increpaverunt. id est increpaverunt. Id est me re- nes mei. Id est iudei de sanguinitate mea nati. christi enim secundum carnem natus fuit de iudeis. Parentela autem designat per renes. eo quod ibi viget virtus generativa in sexu virili. **Cass.** Ac si diceret supra mala que mihi fecit omnis cognatio iudeorum: insuper et de tribu iude ex qua traxi originem me increpasse noscunt dicentes. **Johis viij.** **Nico.** demonium habes. et **Matth. xi.** Ecce homo vorax et potator vini ac publicanorum amicus: et in passione dicebat. Uah que destruis templum dei et re. **Hugo.** Uel sic: increpaverunt me renes mei. id est inferior natura mea usque ad mortem. id est usque ad passibilitatem carnis. Tinebat enim caro passionem: ego autem in illa passione. **Aug.** Providebam dominum in conspectu meo. Id est quoniam veniens in ea que transiunt non abstuli oculum ab eo que semper manet. **Nico:** Anima enim christi ab instanti creationis penitus habuit claritatem divine visionis. Id est quoniam a dextris est mihi ne commovear. **Aug.** id est faciet mihi ut stabilis in eo permaneam. **Id est** humanitas enim christi est organum divinitati committitur. Et ideo non potest moveri ad aliquid nisi secundum voluntatem divinitatis. propter quod in christo non potest esse aliquis motus inordinatus insurgens ex dictis iniurijs iudeorum. vel ex quibuscunque causis alijs. Deinde describit christi resurrectionem gloriosam cum subditur. **Propter hoc.** id est propter resurrectionem meam que infra ponitur que erat causa claritatis christi: unde subdit. Letatus est cor

Psalmus xvi

meū. Quia certitudo boni expectati ē
cā delectamenti. **Let exultauit lingua**
mea. **Aug.** Achi dicat: ppter qd z
in cogitationibus meis iocunditas: et
in verbis exultatio: **Cass.** Ipsa ei
est pfecta letitia que z hilari corde cō
cipitur: z alacri sermōe pferē. **Nico.**
Linsup et caro mea requiescet in spe.
scz resurrectionis future. **Quoniam nō**
derelinques animā meā in inferno.
id in limbo sanctorū patrum vbi aīa
christi fuit p xxxix horas tm: scilz ab
hora nona serie sexte: in qua fuit sepa
rata a corpore: vsqz ad diluculum diei
dominice qñ fuit corpori reunita. **Id**
subditur. **Nec dabis sanctum tuū.** i.
corpus meum impollutū. **Videre cor**
ruptionē. id est incinerationē vel pu
trefactionē. fuit tñ ibi corruptio acci
piēdo pro morte: qz corpus christi fu
it vere mortuū p separationē anime.
Notas mihi fecisti vias vite. **I accer**
lerādo tēp. resurrectionis mee. **Aug.**
Vel notas fecisti per me humilitatis
vias vt ad vitam redirent hoies vni
de p superbiam ceciderant. **In qbus**
qz ego sum. mihi fecisti. **Hugo.** **Lad**
implebis me letitia cū vultu tuo. cū
ad dexterā tuā sessur? ascēdero. **Lz de**
lectatiōes. **Ierūt mihi.** **I dextera tua.**
id est in pfectu tuo z hoc. **vsqz in fu**
nem. i. pfecte z eternaliter. **Nico.** qz
dignitas hui? sessionis chū hominis
erit sempiternę durationis. **Collect.**
Vñc versiculū exponit hieronym? z
aug? vt sit vox christi pro se z suis fī
delibus in qbus: qz ipse est. **Adimple**
bis ait me. i. meos in futura letitia cū
vultu tuo. vt nil vltra querāt aliud
cū facie ad faciē te viderint. **Glo.**
Et interim sunt eis delectationes. i.
consolationes in itinere hui? vite in dex
tera tuā: id est in fauore z ppiatōe
tua q delectatiōes pducit eos vsqz in
finē. i. vsqz ad psumationē etne bñtu

dinis. **Cass.** Considerem? hñc psal
mū qnto nos munē salutis informet.
In passionib? confidentiā: in spe eter
nam gloriā pollicet: vt docendo q
futura sunt prospera: pñtia non time
amus aduersa. **Schola celestis:** erudi
tio vitalis: auditoriū veritatis: disci
plina certissime singularitatis. q disci
pulos occupat sensib? fructuosis: nō
manū lenocinatōe verbor. **Hiero**
Unde nos deprecamur vt a delecta
tionib? quib? sancti potiunt nequaquā
disiuncti si non meremur nñi gloriā
nō excludamur a venia p christū do
minū nostrum cui cum eterno patre
et spī sancto est honor z gloriā in se
cula seculorum Amen

Eraudi domine
iusticiā. Titulus huius psal
mi talis est. oratio David. **Cass.** Cū
multi psalmi in textu suo habeāt ora
tiones. mouere videtur cur hic tales
preposuit inscriptionē? **Sz** quib? alijs
cū rebus diuersis breuiter mixtas cō
tineāt oratiōes. iste tñ pene tota sul
contextiōe supplicatio est. **Glo.** Et
est pñus eoz q noie orōnis intitulā
tur. Sūt et alijs qtuor videlz lxxxv?
scz Inclina domine. et lxxxix?. scilicet
Dñe refugii: z ci?. videlz Dñe exau
di. Atqz cxli. scz voce mea. **Psalmus**
eniz presens est oratio christi capitis.
adiuncta sibi ecclesia q corp? chū est.
Hugo. Oravit autē chīs nō p sua
sed p nostra vtilitate. vt nos ad ora
tionem inuitaret: sicut fleuit lazarus
vt nos charitatē pñmi doceret habē.
quia omnis christi actio. est nostra in
structio. **Sensus tituli talis est:** **Vic**
psalm? est oratio David: id est christi
signati p dauid: qz manu fortis est et
desiderabilis: vt sepe supra dictū est.
Cass. Trifaria oīo ab humani
tate christi in hoc psalmo exprimitur

Prima est ubi fm iusticiā suā petit si
bi debere restitui. Secda est vt a iude
orū insidijs eius puritas liberet. In
tertia resurrectionem velocissimā dei
precatur: ne diuini insultare liceat p/
uerso populo iudeorū. Et ne aliquid
de illi maiestate turba fidelium habet
ambigui: proficitur se in eterna bea/
titudine esse mansurū. **Dico.** Vox
ergo Christi in passione. vel ecclesie in
tribulatione orat dicens:

Exaudi de iusticiā meā. **Hugo**
qua tibi vsq; ad mortē obediēs
fui. Intende deprecationē meā. q̄ est
de malis tollendis. **Auribus.** Clemē
tie tue. **pcipe orationes meā.** que est
de bonis adipiscendis: orōnem dico
factam. **Nō in labijs dolosis.** sed sim/
plicib⁹. Quia sicut dicit **Isa. liij.** Do/
lus non fuit in ore eius. **Oratio** illorū
est dolosa qui dicunt: dñe dñe: et
non faciunt voluntatē patris. **Hi.**
Loquitur de deo p modū humanum.
q; in deo non sunt lineamenta corpo/
ris. unde subdit specificatiōem sue pe/
titiōis dicens. **Cass.** **De vultu tuo.**
id est de aspectu tuo fm illa q̄ in me
respicias atq; cognoscis. **Hugo.** **Lin**
dicū meū. quo indicatus sum a pila/
to. **Prodeat.** i. exeat i publicū ad noi/
ticiam omniū gentium et **Loculi tui.**
o domine. **videant equitatē.** retribu/
endo mihi gloriā resurrectionis. hec
est enim equitas: vt sicut in passione
humillim⁹ factus sum omniū. ita in re/
surrectione et ascensione exaltat⁹ suz
sup omnes. vñ ad **Philipp. ij.** aposto/
lus dicit. **Propter qd et deus exalta**
uit illum. et ostendit qd hoc meruit cū
subiungit. **Glo.** **Probasti cor meū**
et visitasti nocte. id est ipsum cor me
um visitatione tribulatiōis probatur⁹
est: quē tribulatio nō solū nox dicitur.
sed etiam ignis. **Nox** quia perturbat:
ignis quia exurit. unde subdit **Ligne.**

tribulationis. **L**me examinasti. **Hoc** di/
cit ad similitudinē fornacis q̄ metallū
purgat. **et non est inuenta in me ini**
quitas. unde **Isa. vij.** Iniquitatē nō
fecit. **Cass.** Sicut ergo et tribulati
omnibus ignitis examinatur est dñs xps
in sua passione. **Ibi** mirande paciētie
documenta monstrauit. sed non est in
illo inuenta iniquitas: quā adustio vl/
la decoqueret. **Glo.** **Et hoc nō di**
co iactanter. videlz: non est inuenta in
me iniquitas. **et non loquatur os**
meū opera hominū. **Aug⁹.** id est
vt aliquid procedat de ore meo. q̄ qd
prinnet ad gloriā et laudē tuā. **Hugo**
Opera hominū loquuntur iactatores.
qui non deus. sed se ipsos in suis ope/
ribus laudant. **Propter verba labio**
rum tuorū. adimplenda: id est vt im/
plēt scripture de redemptione gene/
tis humani p me pplenda. quas pora
apphetarū locutus es. **Legō custodiui**
vias duras. scilz paupertatis. humane
mortalitatis atq; passionis. **Hoc** etiā
quibz fidelis dicere debz. **Dico.**
propter verba labiorū tuorū ego custo/
diui vias duras. **Alii** dicat timēs fu/
tura supplicia: q̄ legis trasgressoribus
pminat⁹ es. duris me laborib⁹ exercui
et subieci corp⁹ aie potestati. **Sz** quō
hoc dicit: duras: cū in euāgelio dicit:
Ingen meū suauē est. et onus meuz le/
ue. **Suauē** est volentibus. et durū est
nolentib⁹. **quis** duruz esse videat ad/
sanctos. ppter corporalem pditionem.
tñ suauē est ipsis qui hnt spem remu/
nerationis vite eterne. **Perfice gres**
sus meos. id est act⁹ vel sensus me/
os. **in semitis tuis.** id est in mādatis
tuis. pficē: est ad finē pducere. **Cass.**
Inchoam⁹ enī dū in hoc mūdo pro
babili conuersatione degim⁹. sed vbi
ad finem veneris religiōsa constantia
ibi pficimur. ibi tota integritate pple/
mur. sicut ait euāgelistā. **Qui psecra**
d uij

Psalmus xvi

uerit vsq; in finē: **B** salu' erit **Hugo**
vt non moueantur vestigia mea
supple a semitis. i. mandatis tuis: quia
vt dicit dñs **Luc. ix.** Nemo mittens
manū suā ad aratru' & aspiciens retro
aptus est regno dei. vel est vox christi
dicentis **Perfice gressus meos in se-**
mitis tuis: quasi dicat **Aug.** custo-
diui vias duras vsq; ad perficiendos
gressus meos in semitis tuis. i. vt per-
ficeret charitas eccie in angustis vijs
qbus venit ad requiē. vt nō moueā-
tur vestigia mea. i. signa itineris mei:
que tanq; vestigia sacramentis & scri-
pturis apostolicis impressa sunt vt il-
la intueantur & obseruet omnes qui
me sequi volūt **Hugo** Deinde pe-
nit christus & iudeis psequētib' libera-
ri. vnde dicit **Ego clamaui** id est va-
lida intētiōe preces ad te direxi **qm̄**
exaudisti me. sicut ad hebreos iij. di-
cit apostol'. In oib' exauditus est
pro sua reuerētia. Sed videtur q' de-
beret dicere cōuerso. Exaudisti me
qm̄ clamaui. **Ad** soluit **Gregori'** di-
cens. **Memine exaudire deus. nisi quē**
vt precetur inspirat. **Est** ergo sensus
Ego clamaui qm̄ dedisti mihi fidē
tā impetrandi. **Et** ideo **Linclina aure**
tū. scz misericordie tui mihi firmo in-
firmitate pene **Et exaudi verba mea**
que sequuntur **Misericordie tuas**
Misericordie dei fuerūt q' p passionē
filij sui voluit sibi reconciliari mūdū
Has ipse de' pater mirabiles fecit. qm̄
p filium suū incarnatū. & passū. q' re-
surrexit a mortuis. & ascēdit ad celos
redemit mūdū. & etiam multa miracu-
la fecit. hec enī miracula admirantes
iudei & videntes excecati sunt. & gen-
tes laudantes crediderūt. **Unde** & de
beato **Aug.** dicitur. **Nec** satiabitur
illis dieb' dulcedine mirabili conside-
rare altitudinē diuini consilij sup sa-
lutē generis humani **Qui saluos fa-**

ciō sperantes in te. **Cass.** id est in
eterna vita pstitues. **Nā** frequent il-
l' magis in hoc mūdo trucidati sunt
q' ei' nomini crediderūt **Hugo** **Et**
quia iudei vt predictū est inuiderunt
mirabilib' q' chris faciebat. ideo ipse pe-
nit ab eoz isidijs liberari dicēs **Ar-**
sistentib' **Iudicio** **dextere tue** id est
mihi qui sum dextera tua p quā facta
sunt oia **Custodi me** i. humanitates
meā **vt pupillam oculi** que teneris
me custodit **Cass.** **Pupilla** est me-
dia pars oculi qua lux & tenebre di-
iudicant & discernunt. hūc puenien-
ter cōparata est humanitas chri: cui
datū est in suo iudicio iustos a pecca-
toribus segregare **Glo.** Quia eos
qui fidem humanitatis habent in sor-
te bonor: alios in psortio malor' annu-
merat. **Quo** aut me custodies subiū-
gitur cū dicit **Sub ymbra alarū tuarū**
protege me. **Cass.** **Misericor-**
dia quippe & charitas ale sunt patris
qb' se protegi pgruent expostulat **La-**
facie. i. a triculenta & fera presentia
Impiorū i. demonū **Qui me affixe-**
runt **qm̄** excecātū populū iudeor' in
necem meā ardore precipiti ppuerūt.
et opus est vt protegas. q' **I** nimici
mei. id ē iudei **Laia** id est vitā **me**
am circūdederūt **qm̄** cū gladijs & su-
stibus cū insanoz turba me cape vene-
rūt **Adipem suum pcluserūt** **Cōclu-**
dunt adipem: q' multa voracitate pin-
guescūt. **Sic** iudei scelerū nimietate
saginati capto christo sua pingui leti-
tia cooperti sunt **Aug.** **Et** postq;
cupiditas eorum de scelere satiata est
Los eoz locutū est supbia dicendos
aue rex iudeor: vah qui destruis tē-
plū dei &c. **Mico.** **Et** bene hic dixit
tū ore: & nō etiā corde locuti sunt: q'
sceleratoz mos est illa frequent' dese-
dere sermone que noscūtur pscia teste
dānare **Proicientes me** id ē extra

gtuatē me efficiētes ad crucifigēdū
 Nūc presens temp⁹ posuit p futuro
 qd apud pphetas cognoscitur visita-
 rē **Glo.** Circūdederūt me. In cruce
 te nō obseq⁹: s; furore quasi ad specta-
 culū puenientes: et hoc ideo: q⁹ Locu-
los suos statuerūt declinare in frā.
 q⁹ ne amitterent locū et gentem: occi-
 derūt chīm **Aug⁹:** Intentionem
 cordis sui statuerunt declinare in ista
 terrena: putātes magnū malū pati eū
 qui occidebat. et se nullum q occider-
 bāt **Hugo** Excepit me. Iudei
 a discipulo tradente: a preside pilato
 iudice: et a deo disponēte Licut leo.
 id ē diabol⁹ Lparat⁹ ad predā **Cass.**
 Principes iudeoz iustez pparati sūt
 leoni diabolo: quo auctore fremuerūt.
 et multo peiores effecti sunt. Diabo-
 l⁹ siquidē dñm tētauit: quē cruci isto-
 rum infamia crudelis affixit. Let. Irelis
qu⁹ popul⁹ iudeoz effectus est. Licut
catulus leonia. id est fili⁹ diaboli affe-
 tiens pncipibus sacerdotū: cui dictū
 vos ex patre diabolo estis. Iste pō-
 pul⁹ similē fremebat cōtra chīm Ha-
bitans. i. pmanens **Aug⁹.** et cogi-
 tas In abditis. id est de insidijs qb⁹
 circūueneret et pderet iustum **Exur-**
ge. ad vindictā contra iudeos Lōne.
 quē dormire arbitrantur. et iniquitates
 hominū nō curare Lpreueni eū. vide
 licz populū iudaicū. vt ante execenē
 malicia sua. et vindicta preueniat pū-
 q⁹ pficiant peccata **Glo.** A simili
 eurrentis dicit. Currit popul⁹ vt cru-
 cifigat: currit deus pater vt iudicet.
 sed de⁹ preuenit execedō. Nemo enī
 pū in aliū q⁹ in se peccat: q⁹ quisq⁹
 peccando se ledit prius q⁹ aliū. pētie
 ergo vt factū eoz vindicta execratio
 nis preueniat Let. Ista Supplanta eū.
 a simili luctantis. id est subuertere eum
 et facit locū et gentē pdat: p quib⁹ re-
 tinēdis me crudelis occidit **Aug⁹.**

Leripe aīam meam. Resuscitādo me a
 morte q mihi Lab impio. populo ir-
 rogata est Lframeā tuā. id est animaz
 meā quē framea tua est tanq⁹ ferrea:
 quā man⁹ tua. i. virtus eterna tua as-
 sumpsit. vt p ipsam debellet regna ini-
 quitatis. i. diaboli. et diuidat iustos ab
 impijs. Hanc ergo erue Lab inimicis
manus tue. hoc est virtutis tue. vide
 licz ab inimicis meis q sum virt⁹ tua
Hiero. Framea ergo dei pū aīa
 chūsti ē de qua facit iustam vindictā
Cass. Nam per ipsam diabolum vt
 cit: per ipsam mundum a supstitione
 sordida mūdauit: p ipsam. debellata ē
 captiuitas quē humani generis sobo-
 lem possidebat **Nico.** Postq⁹ xp̄s
 orauit pro sua liberatione. subdit de ad-
 uersariorum retributione dicēs O
mine a paucis. videlz fidelibus cre-
 dentibus De terra diuide eos. per di-
 uersa loca dispēdendo in captiuitates
In vita eorum. **Aug⁹.** id ē de ter-
 ra quā inhabitant. scz a ciuitate hieru-
 salē dispertire eos p orbes terrarū in
 ista vita quā solā vitā suā putant. q⁹
 eternam desperāt **Nico.** Hoc fa-
 ctū ē per tytū et vespasianū. Nā pau-
 lo añ destructionē ciuitatis hierusa-
 lē. qdā iudei ad fidez pueri pmoniti
 sunt a spūscō vt ciuitatē exirent. et in
 regnū agrippe tenderēt ne cū ipijs iu-
 deis perirent. Cū hui⁹ dispōitōis cō-
 seqūt⁹ ponit dicēs De absconditis tu-
is. **Aug⁹.** id ē de pētis q tanq⁹ te-
 nebre abscondunt a lumine veritatis
 tue Ladimplet⁹ ē vent⁹ eoz. i. adimple-
 tā ē memoria eoz i tātū. vt obliuiscāt⁹
 deū **Saturati sūt filijs.** i. de opib⁹ mal⁹
 p filios ei opa itelligim⁹. Et sic bona
 opa hnt bonos filios. ita malos fili-
 os mala opa. **Trāslatō romana** hz sa-
 turati sūt porcia. i. inuidicia sua. pculā-
 tes margaritā. i. fmonē dī. **Cass.** o ini-
 qdas execrāda: audiebat sensus eoz

mandata dei. et illi saturabant sordib⁹
p̄tōr. Et dimiserūt reliq̄as suas. Sc̄
reliq̄as p̄tōr et maledictōis. parui
lis. i. posteris suis. Aug⁹. Clai
mātes: p̄t̄m hoc sup nos et sup filios
nr̄os. go aut̄. q̄ non apparui eis: q̄
corde sordido et tenebroso lucē sapie
videre nō possunt. in iusticia tua ap
parebo. de iudā morte. i. sp̄cū tuo.

Cass. In cōspectu p̄is apparere se dicit in iusticia: qm̄ ei⁹ voluntates impleuerat: qm̄ mūdū ab iteritu mortis sanguis sui effusioē saluauit. **Hugo.** Satiabor: salutē generis humani: & qua dixi in cruce. **Sitio:** acli dicat. dñi illi saturati sunt inuidicia sua vt me cognoscerent. **Hiero.** Ego satiabor in sanctis ⁊ electis tuis q̄ p me crediderūt: quia meū est qd̄ illis prestisti. Nam i illis sum ⁊ ipsi in me tecū. **Lcū.** apparuerit gloria tua. **Cass.** Chis saturari se testat de humani generis credulitate suscepta: qm̄ numer⁹ scōꝝ beata adunatione supplendus est. patris autē gloria manifestat in iudicio domini saluatoris: cū vnusquisq; recipiet p actibus suis mercedē. sicut ipse dñs apostolis suis dicit. In illa die cognoscetis: quia ego in patre: et pater in me est. Sic ergo patris ⁊ filij et spūs sancti vna natura: vna p̄as: vna gloria declarat. **Hiero.** Nos igitur dñe iesu ch̄iste a te redempti: q nobis exemplū ad orandū: ad opādū: et ad patiendū tradidisti: tantā potentia pietatemq; cernentes supplices exorā⁹: vt examinati diuino igne nō simus humanorū op̄erū detractores. s; incessabiles ⁊ fixi glō:riā tuam iugiter extollamus in opere: pferamus in fide: laudem⁹ in voce: q; tu es benedictus in secula seculorū Amen

Diligam te do-
mine. Titulus huius psalmi talis

est. In finem puero dñi dāuid qui los
cutus est domino verba cantici hui⁹
in die qua eripuit eum domin⁹ de ma
nu inimicorum eius. ⁊ de manu saul
Glo. Legitur p⁹ Regū q rex inu
qu⁹ saul persecutus est dāuid mitez ⁊
mansuetum. quo mortuo. dāuid libe
rat⁹ est et in pace regnauit. Pro hac
liberatione dāuid cātavit domino lita
terahiter hunc plalmus p gratiarum
actione. sed quia titul⁹ habet in finez.
et cantici: remouemur ab historia. Fi
nis namq christus est. Canticū vero
exultatio de eternis. Melius ergo ac
cipitur de toto christo: scz de se ⁊ cor
pore eius qd est ecclesia. quā totā doi
minus liberauit in die resurrectionis
de manu inimicorum: id est iudeorum
et demonū. et de manu saul id est mor
tis. Per saul enim intelligitur mors.
Sensus ergo predicti tituli talis est
Verba cantici huius agentis de leri
tia resurrectionis christi. ⁊ constitui
onis ecclesie et tendentis in finē: id
est in christum. conueniūt dāuid: id ē
christo scz puero domini. d quo **Isa.**
dicit: Puer natus est nobis. Que ver
ba locutus est chris p se ⁊ suis fide
lib⁹ dñō: id est ad honorez dei patris
in die qua eripuit eū: id est liberauit
christū hominē cū suis fidelib⁹ de ma
nu inimicor⁹ eius. i. de potestate iude
orum qntum ad christum. et de pte
demonū qntum ad eius mēbra. ⁊ de
manu saul. i. mortis. Saul enī petiti
ō interpretat: qz popul⁹ nō volūate dei
hunc sibi regē petijt. Similit de mor
tē nō fecit: s; ipij eā sibi manib⁹ ⁊ pe
dibus adq̄sierunt. Idē hiero. aug⁹. et
cassiodo. **Aug⁹.** Dicit ergo hic xps
et ecclia. i. tot⁹ xps caput ⁊ corp⁹

Diligā te dñe. **Lass.** Diligite
dñm q̄ mādatis ei' duos' obpar
tē aīe i euāgē. q̄ audit vba mea ⁊ fci
ea. Bē q̄ diligit me. nō dīc diligo. s. dī

ligā. in futuro. vt notet pseuerantiam
 q̄ten' nūq̄ defecisse videat. Cām hu
 ius dilectionis subdit dicēs **Nico.**
Fortitudo mea p quā fortis suz cō/
 tra insultus inimicorū **Dñs** firmamē
 tū meū. Dans mihi firmitatē paciētie.
 in tolerātia aduersarioz **Et** refugiu
 meū. In magnitudine iminētū peris
 culorū **Et** liberator me' **De** morte in/
 ferni. Deinde mutans personam ait
Aug'. **O**eus meus adiutor me' **I**
 q̄ mihi adiutorū vocatiōis tue pus
 prestisti **Et** ppter hoc **Sperabo in**
eum. **Nico.** de premio vite eterne
Protector me' contra insurgentes
 hostes **Et** cornu salutis mee. **I** repel/
 lēs ⁊ pcutiens inimicos meos fortes.
Blo. **Et** susceptor me' **I** q̄ tu sus
 cepisti me p gratiā. **Et** id **Laudās**
 nō meā gloriā. sed deū q̄rēs **Hugo**
Inuocabo dñm. cū deuorē cordis
Et sic p ei' adiutorium **Ab** inimicis
 meis. Itā spūalib' q̄ carnalib' **Salu'**
ero. qd bene sequit post inuocationē
 fm illud **Iob** chs iij. **O**is qui inuoca
 uerit nomē dñi salu' erit. Deinde i p
 sona iustoz q̄ fuerūt ante aduentum
 ch̄isti. ppheta agit de cladib' humani
 generis dicens **Circūdederūt.** cōti
 nua lram **Possēt** aliq̄s dicē. **Tu** di
 cis te eē saluandum. quare hoc dicis?
Quid mali tibi ē. ecce **Circūdederūt**
 me dolores mortis. **I.** diaboli qui añ
 aduentu ch̄isti possidebant gen' hu/
 manū. **Vel** dolores mortis dicit pe/
 nalitates carnis. vt fames. sitis. calor.
 frig'. et h̄mōi. **Et** torrētes iniquitatis **I**
 id est flux' p̄cōrūz rapide abundātes
Conturbauerūt me. q̄ p p̄c̄m p̄tur
 batur anima sic q̄ nesciat qd eligēdū
 aut fugiendū sit. **Dicō.** **Dolores** i
 ferni circūdederūt me. **I** id est inuidie
 detrahentiū q̄ mortē infernalē opant
 ⁊ pducunt ad infernum p̄c̄i. **Idem**
Aug'. **Hugo** **P**reoccupauerunt

me laquei mortis. **I** id est reat' origina
 lis p̄c̄i prius ligauit me q̄ ex propa
 virtute peccare. **Est** multiplex mors
 quarum quilibet habet laqueos suos
Sed quēadmodū ab his fuerit libe
 ratus. subito exponit dicens **In** tri/
 bulatiōe mea inuocaui dñm. **Cass.**
Hoc est vnum singulare remediū
 inter mala predicta. scz inuocare do/
 minum in tribulationibus suis. quan
 do constat totis viribus peti. qd tpe
 necessitatis optatur. **Quem** dñm inuoca
 uit cōsequenter ostendit di. **Et** ad
 deū meū clamaui. **I** p liberatione a pre
 dictis malis. **Et** ipse dñs exaudiuit d
 tēplo sancto suo vocē meā. **Cass.**
Hoc est exaudiuit de corde meo i q̄
 habitat voces meaz. **Nico.** sua gra
 tia mihi dādo liberationē. **Et** clamor
 me'. **I** qui ex corde pcedit. **In** conspe/
 ctu eius introiuit in aures ei'. **I** loqui
 tur de deo more humano. quo clamor
 petentis introire in aures postulā/
 tis dicitur. qñ eius oratio exauditur.
 Deinde ostendit que facta sunt tpe i/
 carnationis dñice dicēs **Commotā ē**
et p̄tremuit terra. **Collect.** **In** pmo
 aduentu dñi. terra id ē peccatores ter
 reni cōmoti sunt corde ad p̄niam p p
 dicationē ch̄isti. ⁊ contremuerūt ex
 terius p p̄c̄is suis sc̄tes. **Dicō.**
 qñ de infidelitate ad fidem venerunt.
 et de terrenis credentibus factum ē
 celum. **fundamenta montium.** **I** id est
 spes ⁊ presumptiones superborum.
 scz diuitie honores. ceteraq̄ humana
 qd' illi detēti velut fūdamētis p̄stati
 bus innitunt. hec omnia **Le** conturbata
 sunt ⁊ p̄mota. **Blo.** **Ut** iam spes
 mūdi nō habeat fundamentum in cor
 dibus hominū. **Et** reddit causam q̄re
 p̄mota sunt. di. **Qm̄** irat' ē eis. **scz** do
 min' p̄t hūana p̄c̄a q̄ dñō pbant ex
 oia. **Aug.** **A**scendit fum'. **I** id ē lachry
 mola de peccatio penitētium. **Dicō.**

Psalmus xviij.

Que conficitur ex cōpūctōe cordis
et lachrymarū fonte. sicut fum⁹ causat⁹
ex igne ⁊ aq. Et addit lin ira hoc ē
pre timore ire. Lei⁹ p quā minat⁹ de⁹
impjīs eterna supplicia. Cassiod.
17. postea lignis. i. charitas dī xtu
tū progressib⁹ crescens. la facie ei⁹. i.
a notitia ei⁹. exarsit. qm ipsi⁹ illumi
natione charitas pcedit eis q pda de
relinquunt. carbōnes succensī sunt.
Carbōnes vero succensos pāōres
dicit. q velut carbōes mortui ab igne
boni desiderij frigidi. i. mūdi isti⁹ cecī
tate tenebrant. s; iterū pnia inflāmāte
reuiviscunt. ab eo. i. veniente dño.
Quo aut venit psequē subdit dicens
Inclinavit celos. Hiero. Celi
id est angeli inclinati sūt qm gabriel ad
mariā venit. 17. statū. descēdit. xps
in carne formā serui accipiēs. Cass.
Let caligo. i. diabol⁹ qui mētes ho
minū innubilat dū veritatis splende
re non pmittit videre quos possidet.
et hic diabol⁹ est. sub pedib⁹ ei⁹. qz
dñi saluatoris prāte calcāt. Et ipse
qui descēdit. ascēdit sup cherubin.
Cherubin interpretat plenitudo scie
Ascendit ergo super cherubin. i. sup
q noster intellect⁹ possit cōprehendē.
qm videntibus apostolis ad celoz re
gna conscendit. Que enī creatura p
ualeat tāti secreti attingere arcanum.
q carnē terrenā in eterna celoz glo
ria collocavit. Et fecit eam creaturis
oib⁹ adorabilē q terrenas ptulit passi
ones Sequitur et volavit. Breg.
xviij. li. mox. Quia longe in altū ab in
tellectu nro se rapuit. Volavit super
pennas vētorū. qz sciam trāscēdit aīa
rū. vento qppe aīas figurari p veloci
tate sue pditionis nō inconvēniēt acci
pim⁹. Nico. Nā cogitationes ei⁹
velocissime sunt. etiā aīa inuisibilis ē.
et inuisibilit mouet corp⁹ sicut vent⁹
et insufflata dicit⁹ corpori. non q de⁹

hēat os: sed ipam insufflauit corpori.
hoc est dedit vel imisit. Cass. Vel
hec repetitio: volavit sup pēnas ven
toz: celeritatē nimīā ostendit. i. velo
cius vento sama eius per mūdi spa
tia cucurrit. qm ipso in cunabulis ias
cente magis eum stelle claritas nūcia
uit. Quid enī dici p̄ veloci⁹: q mor
vt nat⁹ est in alia mūdi parte p̄spect⁹
est. Et posuit tenebras. i. mysteriū
incarnatiōis sue: qd nobis ē tenebro
sum ⁊ obscurū. latibulū suū. seipsū
dicit. i. secretū maiestatis sue: vt qui i
natura deitatis sue videri non pote
rat: sub incarnatiōis velamine huma
nis p̄spectib⁹ redemptor p̄issim⁹ appa
rēt. vel posuit tenebras latibulū suū.
Aug⁹. id est obscuritatē sacramen
toz suoz. ⁊ occultā sp̄ez in corde fide
liū vbi ipse latet nō deserens eos. vñ
subditur lin circuitu ei⁹ tabernaculū
ei⁹. i. pueri ad ipm sunt in circuitu
ei⁹. ⁊ ipse est in medio eoz in qb⁹ tāq
in tabernaculo. i. in dimicantes ⁊ mili
tātes p̄tra vitia habitat hoc tpe. Nā
tabernaculū militantiū ēē dicit tene
brosa aq. i. scriptura obscura est lin
nubib⁹ aeris. i. in pphetis ⁊ p̄dicato
ribus verbi dei. Cass. qz qm se ali
quis putat dicta eoz intelligere: ad
ipam sicut ē virtutē doctoꝝ in totū
vix p̄ puenire: sicut dicit aplūs. vide
m⁹ nūc p speculū ⁊ in enigmate. tunc
facie ad faciē. Cass. Prefulgoze.
vna dictio est Hugo. i. p̄fulgide
vel p̄fulgide lin conspectū. i. in co
gnitiōe eius. scz chñ nubes. id est
apostoli p̄dicatores verbi dei. trāsie
rūt. Imūdū Breg. xxix. moraliz
Quia p̄dicatores scī vniuersa mundi
spatia miraculorum claritate percur
runt: qui etiam lgrando ⁊ carbōnes
ignis. vocati sunt. qz p correptionē
feriunt. ⁊ per flammam charitatis acci
cendūt. Ipsa quoq; libera sanctorū in

crepacio natura grandinis puenient
expmitur. Grando enī veniens pcut
tit liquata. Sancti aut viri corda au
dientiu terrentes feriunt. et blandien
tes rigant. **Aug.** Et intonuit de
celo dominus. qz de ore iustoru tanq
de celestibz dñs euangelizauit. **Et al**
riusim? dedit vocem suā. vt in pñun
do humanarū rerū audirem? celestia
grando et carbones ignis. hoc sup
expositū est. **Et misit sagittas suas.**
id est euāgelistas pennis virtutum re
cto itinere trāsuolātes. non suis viri
bus. sed eius a quo missi sunt. **Et disti**
pauit eos. scilicet ad qñs missi sunt. **Cass.**
fideles recipiēdo. et impios abijciēdo
sic dicit apłs. Alijs sum? odor vite i vi
tā. alijs odor mortis. i morte. **Hiero.**
Sci pdicatores sūt odor vite his q au
diunt et faciūt. et odor mortis his q au
diunt et non faciunt. **Cassio.** **Lul**
gura multiplicauit. i. mirabilia mul
ta facit. que sic corda videntiu pmoue
runt. quēadmodū crebra solent fulgu
ra visa terrere. **Et conturbauit eos.**
scilicet p predicta miracula. **Et apparue**
runt fontes aquarū. i. veritates pre
dicantium. que fontes. i. doctrinas est
ne vite sanctitatis suo ore fundebant.
Et reuelata sunt fūdamēta orbis ter
rariū. i. manifesti sunt pphete q nō in
telligebant. supra qñs credēs. **Orbis.**
id est eccia fundat. que dicit orbis. qz
de toto orbe colligit. christo enī veni
ente paruit. qd obscuritas diuini elo
qui tegebat. **Blo.** hinc est q i die
parasceues illa detegūt. q in tpe p
cedenti qdragelime tecta fuerūt. Quo
ordine hec facta sint. psequēt ostēdit
ppheta puerrens sermones suos ad de
um dicens. **Ab increpatione tua do**
mine. facta pñoribus p verba pphē
tarum. **Ab inspiratiōe spiritus ire tue.**
pminantis et dicentis. **Nisi penitētis**
am egeritis. omnes morte moriemini.

Increpationē vero et inspirationem
accipit christi predicationē. qz p predi
cationē increpabat pñores. et inspira
bat vt timerent irā futurā. deinde seq
tur vox ecclesie dicentis ad deū pñez.

Cass. **Misit de summo.** vtiqz pater
dñm saluatore d celo. et accepit me.
in sponsam. **Et assumpsit me de adā**
multis. i. de multitudine populorū.
vel hoc dicit de fontibz sacris. qñ ec
lesia catholica multitudinē filiorū ba
ptismatis regeneratione pñit. **Qui**
puit me d inimicis meis fortissimis.
id est a psecutoribz qui crudelit xpia
nū populū tormentis affligebant. **Et**
ab his qui oderūt me. scilicet malis hoī
bus vel hereticis. **Qui cōfortati sunt**
sup me. quasi vincere possint. **Tunc**
enī eccia crescere meruit. qñ eam da
ta desuper potestate inimicus afflixit.
Aug. **Preuenerūt me in die af**
fectionis mee. i. priores mihi nocue
runt in tpe. quo mortale et laboriosū
corpus gero. **Et factus est dominus p**
rector me. **Et.** qz carnales pariebar
angustias. **Eduxit me in latitudines.**
spūales fidei. **Cass.** In eccia catho
lica hūc esse amorē fideliz null? igno
rat. vt quāto plus persecutionibz con
stringitur. tanto plus fidei augmento
dilatur. **Blo.** **Eduxit ergo me in**
latitudinē spūalem contra angustias
carnis. vt me dilataret p charitatem
merito et numero. **Cass.** **Saluū me**
fecit. qñ me pduxit ad fidem. **Qui vo**
luit me. anteqz ego illū vellē. qñ me
elegit q gratis vocat vniuersos. sicut
ipe dicit in euāgelio. **Nō vos me ele**
gistis. s. ego elegi vos. **Blo.** **Et**
postqz dedit mihi gratis fidē et chari
tatē. **retribuet mihi dñs.** **B** in pñenti
fm iusticiā meā. i. fm iusticiā bone
volūtatē. qui por tribuit mīam ateqz
habere bonam voluntatē. hoc est. qui
p suā misericordiā dedit mihi bñ vel

Psalmus xviij.

le Let fm puritatem manuum mearum. Id est factorum meorum. Hugo Let tribuet mihi. Id est persecutionem. Et merito retribuet mihi. Quia custodi ui vias domini. Cass. vie domini sunt dilectio dei et proximi. Nec iple gessi. Iussa domini transgrediendo. La deo meo. Precedendo. Quoniam om nia iudicia eius in conspectu meo. Aug. id est premia iustorum et pe nas impiorum: et flagella corrigendorum: et tentationes probandorum: perseveran tes in contemplatione considero. Let iusticias eius non repuli a me. Id est fa ciunt deficientes carnis fragilitate su perati: et reuertuntur ad vomitum suum. Hugo Et ero immaculatus cuz eo. Id est quia cum immaculato non potero esse ma culatus. qm qui adheret deo vnus spiritus est. Let obfuiabo me ab iniquitate mea. Id est cauebo a recidendo peccati. Cass. Sub tiliter beati vita describitur. qui qm se ad aliquam gratiam domini pugnans se cognoscit: cauet ne iter iniquitatis antique maculis innodet. Aug. Et si permansero immaculatus. Retri buet mihi dominus fm iusticiam meam. Id est solum propter latitudinem fidei que per dile ctionem operatur: sed etiam propter longitu dinem perseverantie retribuet mihi. Et fm puritatem manuum. Id est operationum mearum. In conspectu oculorum eius. In quo homines vident. qm que videntur temporalia sunt. que autem non videntur eter na sunt. quo pertinet altitudo spei sancto rum. Coll. Hec que premissa sunt di cit ecclesia ad excitandum nos: et ad pro uocandum ad fidem rectam. spem cer tam: operationem bonam: et retributio nem eternam. Sequitur. Hugo Pro phete ad christum. Quoniam sancto san ctus eris. Id est christe in te ipsum sanctus es natura. Sed cum sancto sanctus es effectiue. sanctitatem eius augmen tando. Unde ipse ait. Job. xv. Sine

me nihil potestis facere. Cum sancto igitur: id est cum domino saluatore ipso prestante sancti esse possumus. Let. Id est tu christe. Let. Id est viro innocente. Aug. qui malum alijs non facit. Innocens eris. Malum ei non inferendo: nisi for sitan malum temporalis pene ad purgati onem culpe preterite. vel ad exercitiu sue patientie quod cedit ei totum ad bo num vite eterne. Et cum electo. Id est vi tam eternam per predeterminationem. Let. Id est tu eris. Id est quia elegit te omnibus terre stris omnis. Hugo Let cum puer so puerteris. Id est ad modum puerteris te habebis: quia fines ipsum puer ti. Amos. ij. Si erit malum in ci uitate quod dominus non fecerit. quasi dicat: non erit quod non permittat dominus fieri: Vel sic. Id est puer so puerteris. Id est vide ris eis pueris. Hugo. Cuz enim dominus eligit pauperes et reprobat potentes et nobiles: hoc videtur puer sum esse apud perversos. Quotiens deus facit iustam vindictam: reprehend unt illi et dicunt. Non est recta via domini. Id est Aug. Hugo. vel per legi de quolibet. Cum sancto sanctus eris: quia ex pueris sepe mores forman tur: et cum pueris puerteris. Id est per ad. Id est choz. xv. dicat: corripit bonos mo res colloquia praua. Et vere cuz scio sanctus eris. Quoniam tu populum humi le. Id est quod tu sanctificasti. et quod te elegit ve dictum est. saluum facies. Cass. cum in die iudicii ad dexteram tuam collocabis. Let oculos superborum. Id est peruersorum. humiliabis. cuz ad sinistram positi in eternam crucia tionem mittendi sunt. Decenter autem positum est: oculos superborum humili abis: quia tantum arrogantes in tartari: profunditate descendunt. quantum se altiora contingere putauerunt. Quo niam tu illuminas lucernam meam domi ne. Hugo. Quid est lucerna nisi i

celleat aie. Sicut oculi corporis si d' la-
terna exteriori non hnt lumen in te-
nebris nō vident. Ita et intellect' aie
nisi illuminet a chio non videt in ter-
nebris hui' vite. sicut in euāgelio dicit
Erat lux vera q̄ illuminat omnē ho-
minē venientē in hūc mūdum. **Deus**
me' illumina tenebras meas. hoc est
ignorātiā cordis mei. **Glo.** Et
illumina nos q̄ tenebrofi sum' et me-
rito precor vt me illumines. **Quomā**
in te. i. p te et non a me. **Le**ripiat. la tē-
tatione diaboli. Deinde psonā mutat
ex gaudio dicens **et in deo meo.** hoc
ē in virtute dei mei. **trāsgrediar mu-
rū.** **Aug.** Quē inter hoīes et cele-
stē hierusalē pāā dstruxerūt. **Bier.**
xxvi. mox. **Dur.** q̄ppe est oī illd qd
itineri nostro obicit ne ad eū qui dī-
ligit transeat: sed mūx trāsgredimur.
cū pre amore supne patrie que in hoc
mūdo fuerit abiecta calcam'. **Biero**
hūc murū edificam'. pāā pāis augē-
do. **Glo.** **Deus me'.** dicit in scōa
psona. Deinde ad sui p̄mendationem
p̄pheta mutat psonā dicens **Impollu-
ta via ei.** **Aug.** Non venit i hoc
mines nisi mudauerint viā fidei qua
veniat ad eos. **Vinc** est q̄ in precipi-
is solennitatib' tēpla manufacta mū-
danē et ornant. vt magn' sacerdos cū
p̄cessiōe intret. Ita et tu adorna tha-
lamū mentis opibus virtutū. vt eter-
nus sacerdos cū plenitudine gfarum
ad te introeat. tēq̄ paulatim de virtu-
te in virtutē pcedere faciat. **Sequit**
eloq̄a domini igne. tribulatiois
lexaminata. vnde ps. bene patietes
erūt vt ānuncient. **Cass.** Addita q̄
q̄ est generalis promissio vt animos
releuaret humanos dicens **predor et**
omniū sperantiū in se. **Thico.** dū
tū spes ista proueniat ex gratia et me-
ritis. **Aliter** enī non esset spes: s̄ pre-
sumptio. **Dixi de' meus et bñ.** **Aug.**

Quoniam q̄s de' preter dominū. **xpm**
cui seruimus. **aut quis deus preter**
deus nostrum. **que** post bonaz serui-
tutem tanq̄ hereditatem paratā nos
eius filij possidebim'. **Doc** etiaz p̄tra
paganorum dementiam dicitur. eo q̄
sibi deos multifaria vanitate finxe-
runt. **Deus q̄ precinxit.** id est arma/
nt. **me virtute.** vt fortis sim ne dis-
fluentes cupiditates impediāt opa
et gressus meos. **Cass.** **et posuit**
immaculatam viam meam. vt nulla
seculi ambitione moueretur. **Qui per-**
fecit pedes meos tanq̄ ceruorum.
Aug. id est qui perfecit amorem
meum ad transcendēda spinosa et vi-
brofa iplicamēta hui' seculi. **Biero.**
Sicut cerui cum alta montium cons-
cendunt: calcant pedibus spinas. et
transiliunt siluas. Ita sancti calcant
peccata et transiliunt impedimenta se-
culi: et sic in superna se subleuāt. vñ
de subditur **et super excelsa statuēs**
me. id est spem meam in celestib' col-
locauit. **Qui docet man' ad preliū.**
Aug. id est qui docet me operari
ad superandos inimicos. qui nobis
intercludere celestia regna conantur.
Deinde mutat personam more pro-
phetarum dicens **et posuisti vt ar-**
cum creū brachia mea. hoc est posui/
sti infatigabilem intentionem bonoz
operum meorum. **et dedisti mihi p̄-**
tectionem salutis tue. **Glo.** id est
protexisti me ad salutem: quia fortitu-
do mea parū posset nisi protectio tua
mihi adesset. **et dextera tua.** **Aug.**
id est fauor gratie tue. **suscepit me.** in
cura sua. **Collea.** Et quia col-
dem quos protegit et curat. aliquan-
do vtiliter flagellat. recte subiūctus
est. **et disciplina tua correxit me**
in finē. **Aug.** **Correctio** tua me
deuolare nō līnes me direxit. vt q̄qd
ago in eū finē referā quo coheret tibi.

Psalmus xvij.

Et disciplina tua ipsa me docebit. q̄ ipsa tua correctio me docet venire ad te. **Hiero.** Necesse est duz sumus hic nos sub disciplina esse. yñ **Paulus.** Omnis inquit disciplina in presententi non videt esse gaudij: sed meroris. sed postea in futurū reddit fructū plurimū. Dilatasti gressus meos subtus me. **Aug.** Quoniam latā fecisti charitatē meaz hilariter operantē etiam de his que subtus me sunt: scz de mortalib⁹ reb⁹ et mēb⁹. **Hugo.** Et carnales affectus et appetit⁹ sunt subditi mihi. Nec ē dilatatio sit pñci paliter per tria: p largitionem elemosynarum: p delectationes spūales q̄s domin⁹ imittit in tribulationibus: et p pñiam. Et non sunt infirmata vestigia mea. Id est opa mea que sūt tā q̄ vestigia. id est signa bonarum affectionū. Hoc nō possunt dicere illi q̄ statim fessi sunt de penitentia. vel de religione quā assumpserūt. **Hiero.** vero docet quō vestigia bone voluntatis non infirmantur dicēs. Semp aliquid boni facito. vt te diabolus inueniat occupatum. Enumeratis omnibus que necessaria sunt pugnaturō. ppheta in psona viri iusti pmittit se fortiter pugnaturū. **Per seqr inimicos meos.** Id est affect⁹ meos carnales. Et comprehendaz illos. vt cōsumantur pūsq̄ ab eis comprehendat vel pgreant in actum. Et nō pueritaz. ab hac itēione. donec deficiāt. mortificati. Et psequens ostēdit quō deficiant. dicens. Confringaz illos. pmos motus carnales minutatim cōfitendo. et p penitentiam mortificando. Nec poterūt stare. sed cadent sicut pedes meos. Iquia preponā illis amorem quib⁹ itur in eternitatē. Et hoc totū ē ex eo q̄. precinxisti. id ē armasti. me virtute ad bellū. virtute videlz humilitatis ptra supbiā:

virtute castitatis ptra luxuriā: et sic de alijs. quia homo predicta nō possz facere p gratiam sibi datā nisi de⁹ co/operaret illi gratie fm illud ad **Ro.** ix. Non est volentis neq; currentis: sed dei miserētis. Ideo subdit. Et supplantasti. Iu non ego. Insurgentes ē me. Id est contra me. Subtus me. vt fluentia desideria carnis non dñarentur mihi. Idē **Aug.** Deinde ppheta loquit i psona christi de iudeis di. Et inimicos meos. Id ē iudeos. De disti mihi dorsum. vt cōgeri p te. sequerent me. vt patz in paulo qui de psecutore factus est discipul⁹. et de multis alijs. Et odientes me. **Aug.** id ē q̄ in odio perdurauerunt. **Hugo.** Disperdidisti. in vniuersū orbe in qua dispersi sūt. Clamauerūt nec erat q̄ saluos faceret. Ips nec ad quemlibet sed ad dñm. clamauerūt. Nec exaudiuit eos. Id est non iudicauit eos dignos exauditione: non recedētes a malicia sua. **Hiero.** Impij iudei ac heretici clamabūt in futuro iudicio ad dñm. nec erit qui saluos faciet eos: quia qñ clamauit deus ad illos p prophetas et per reliquas scripturas audire noluerūt. **Aug.** Et pminuā eos in puluerem. Aridi enī sunt nō recipientes imbrem misericordie dei. vt elati atq; inflati supbia. Et ne putent se quib⁹ detritos q̄scere: addidit. Lante facies venti. vt oī spe destituti rapiantur a soliditate et stabilitate terre. Vt lutum platearū delebo eos. vt videlz luxuriātes et lubricos: ambulātes p latas p̄ditōis vias. Sequit vox xpi ad patrē. Et ripes me. et p̄radicāb⁹ populi. Qui dixerūt. Si dimittim⁹ eū. sic tot⁹ mūd⁹ post illum ibit. **Cassio.** Constitues me in caput gentiū. Id ē factū est: qm̄ repulsi pfidis iudeis. ad gentiū fidem trāslat⁹ est. Et hoc qd̄ dicit in

caput: signū notat fidei christiane. q̄ i fronte gētū crucis vexilla habuerūt radiare. **Aug.** Populus gētū quē nō cognouit. i. quē corpali p̄sentia nō uisitauit. seruiunt mihi. q̄ licet oculis me non uidit. tñ in auditu auris obediunt mihi. q̄ crediderūt i me per predicatorēs meos q̄s receperūt. **Cass.** Laus ista gētū: magna exprobratio ē iudeorū. de quibus subditur. Filij alicij. i. filij diaboli quib⁹ ipse in euāgelio dicit Johis viij. Vos ex p̄e diabolo estis. Inuenti sunt mihi. quādo dicebāt. Magister scimus q̄ a deo uenisti. in ueritate uia dei docēs. Mentiri ei ē s̄ mentem loqui. et illud lingua promere. quod unūquēq̄ constat in aīo nō habere. Filij alicij inuenti sunt. in peccato infidelitatis sue. Et claudicauerūt a semitis suis. **Cass.** dicare quippe dicim⁹ eos qui vno per de sūt debiles. quod iudeis accidi se manifestū ē. qui uetus testamētū carnaliter tenentes. noui testamēti grāz respuerunt. Nec illud uacat q̄ addit suis: qui deserētes intellectū legis nō recipiētes p̄missū domini saluatore: suas traditiōes de lauadis manibus et calicibus secuti sunt. **Aug.** Calūniabāt ei dñs de manibus nō locis. q̄ tales erāt semite quas ipsi fecerant et cōsuetudinē triuerāt: aberrādo ab itis nerib⁹ p̄ceptorū domini dei. Sequit⁹ uox ecclesie narrātis beneficia dñi et gratias agentis et dicentis. **Hier.** Uinit domin⁹. quē in sepulcro sub signaculorū positiōe clauferūt. **Al.** Uel uinit dñs. quia ē uita per essetiā et oīa uiuūt in eo. fm q̄ dicitur Jo. i. Quod factū ē in ipso. i. oīs creatura i ipso uita erat. Et benedictus ds me. i. ore fidelū sit laudatus. **Cass.** Intelligitur ei prope benedictus. eo q̄ ipe oīa pp̄iti⁹ benedicat. sicut et uiuit dñs. q̄ ipe oīa uiuificet. Let exalte

tur. i. i toto orbe credat. **Ad** exaltatur in se cū sit magnitudinis īfinite s̄ i creaturis ipsum credētib⁹ et laudātib⁹. et additur. Deus salutis mee. **Aug.** Hoc nō terrena cōsuetudinē de deo salutis mee sentiā. ut terrenā ipaz salutē s̄ in excelsis de ipso sperem. **Cass.** De⁹ qui das uindictas mihi. in isto mūdo. p̄conaliter uindicatur eccia. quādo blasphemi et infideles q̄ ante contumaces extiterūt fiāt illi p̄ficua deuotiōe subiecti. **Hier.** De dñe etiā deus eccie p̄atē ligādi solūē dī et disciplinam faciēdi. Unde seq̄. Et subdis populos sub me liberator meus de inimicis meis iracundis. **Aug.** i. tyrānis q̄ fuerūt i p̄mitina ecclesia. **Uel** a demonibus q̄ irascunt⁹ qui a fragilib⁹ hoīb⁹ superant⁹. et per hoc maior ē triūph⁹ hoīs uincētis. **Et** ab insurgētib⁹ i me. **Hoc** ē a persecutorib⁹ qui insurgūt s̄ me. Exaltabis me. i. q̄ ut dicit grego. ubi maius piculum ē i p̄lio. ubi maior gloria in triūpho. **Hier.** Laxo inuā eripies me. hoc est a diabolo de quo dictum est. Inimicus homo hoc fecit. **Cass.** Propterea. i. pp̄t illas causas p̄dictas. Confitebor tibi in nationibus dñe. i. laudabo te per populos ch̄ianos q̄ utiq̄ lingua eccie uox ē. Let hominū tuo psalmū dicā. ut lati⁹ inotescēs bonis opib⁹ meis. **Psalm⁹** sicut dictū ē. opus actuale significat. **Unde** opera fidelū deo dicūt grās offerendas. que plus diuinitas noscitur exaudire q̄ uoces. **Sequitur** uox p̄phete ad p̄ez. **Magnificās salutes regis eius.** **Aug.** Hic est deus pater qui magnificat me ut admirabiles faciat salutes quas eius filius dat credētib⁹. **Hier.** Qui anīas attrahit p̄ p̄dicationē ut sit sal⁹ credētiū q̄ credūt i salutē regis ipi⁹ ch̄i. Et ipe de⁹ p̄ ē. **Facies.** i. facit mīam ch̄o

Psalmus .xviii.

suo dauid .i. deo nostro qui ē dauid
id ē manu fortis: q̄ vicit mūdū. cū q̄
deus pater fecit mīaz q̄n post tridui
fecit ipm a mortuis resurgē. **L. 7 semī**
cūs .i. chīanīs credētib⁹ q̄s p euā^m
genuit Et iaz fecit mīam **vsq; in se**
culū .i. in eternū sine fine **Ipe** fortis
simus liberator nos ab hoc mūdo di
gnet̄ eruere et ī fide stabilire per euā
gelīū suū. cū cū etno pīe 7 spūscō ē
glīa et impiū p īmortalia se. se. **Amē**

Celi enarrant

Titul⁹ hui⁹ ps talis ē **In**
finē ps dauid. **Nic.** **Be**
atus paulus apostol⁹ in lege 7 p̄phe
tis per eruditionē hūanā 7 diuinam
edoc̄t allegat litterā huius ps dictaz
de publicatiōe euangelij p apostolos
et discipulos chīstī ad roma. x. cōclu
dens sic **Ergo fides per auditū. au**
ditus aut p verbū chīstī **Sed quid**
dico **Nūquid nō audierūt** quasi di
cat. sic. quod probat per litterā hui⁹
ps dicēs. **Et quidē** **In oēs terrā** ex
iit sonus eoz et in fines orbis terre
verba eoz **Et in fine ps dicitur** **Ad**
intor meus et redēptor me: quod ab
solute de chīsto itelligit p quē facta
est generalis redēptio totius mundi
Glo. agit ergo iste ps de p̄mo ad
uētū chīstī p quē tyrānus diabolus
cadit. 7 hō a peccato et a morte absol
uitur **Cuius tituli sens⁹ talis ē.** ps iste
attribuit dō respiciēti in finē .i. ī chī
stū. vel in finē .i. ī tps plēitudis quod
fuit tps īcarnatiōis chīstī. de q̄ loq̄t
apost. ad galat. iij. **At vbi venit** ple
nitudo tps. misit de⁹ filiū suū. p̄p̄a
igit̄ p̄mo describit euāgelij publicati

ōnē dicēs

Celi **Nic.** id ē aplī sic dicti q̄
fuerūt excellēter illūinati et in deum
elevati **Tali mō loquēdi v̄p̄ ē** **Isaias**
.i. **Audite celi. 7 auribus p̄cipe terra.**

Nō ei alloquebatur corpa celestia et
terrā que elementū ē. q̄ nō habēt sen
sum vel intellectū. sed sub noīe celoz
alloquebatur maiores. et sub hoc no
mie tre: mīores. **Et sic i** **ap̄posito apo**
stoli noīant celi **Enarrant gloriā dei**
Iquā chīst⁹ habuit ī miraculis. et glo
riā sue resurrectiōis 7 ascēsiōis **Hec**
narrauerūt apostoli **7 bo** sue predica
tionis **Et opa manū ei⁹** **.i. fca** **7 tu**
tū dñi videlz natiuitatē. passiōē. mor
tem 7 **Annūciat firmamētū** **Per fir**
mamētū ī q̄ sūt stelle fixe intelligitur
eccīa quātū ad doctores sanctos. vñ
dicat **Danie. xij.** **Qui at docti fuerint**
fulgebūt quasi splēdor firmamenti. 7
qui ad iusticiā erudiūt multos. quasi
stelle ī perpetuas eternitates **O** **ies**
dici eructat **7 bñ** **Per diē intelligit**
noūū testamētū ab apostolis et euan
gelistis descriptū. **Dies g. i. noūū testā**
mētū **Eructat .i. annūciat dici. i. popu**
lo chīano **7 bñ** **īcarnatū. i. chīm**
et nox .i. vetus testamētū **Nocti .i.**
populo iudeozū qui ambulat in tene
briis **Indicat scīaz** **De chīstī incarna**
tiōe. sic p̄z **Isa. ix.** **Paruul⁹ nat⁹ ē no**
bis. 7 fili⁹ dat⁹ ē nobis. 7 vocabit̄ nomē
ei⁹ **amirabilis: dō. p̄siliari⁹ fortis. ī q̄**
ostēdit hūanitas chīstī 7 eius diuini
tas **Cast.** **Vel dies dici eructat** **7**
bñ. q̄n dñs loq̄bat̄ aplīs **Ipe ei diuina**
claritate irradiās apostolis: cor dīb⁹
purissimis **7 ba celestis lūis itimabat**
Eructabat ei 7 bñ. cū de unis penetra
bilib⁹ sermōēs in sctoz noticiā pdu
cebat **Nox at nocti indicat scīam. q̄n**
Judas chīstū iudeis pdidit ac tra
didit occidēdū dicēs **Quē osculatus**
fuiro ipe ē tenete eū **Judicare ei per**
tinet ad proditiōē **Idē Hieronym⁹**
Nic **Nō sūt loq̄le neq; sermones**
quoz non audiat voces eoz. **q̄ apo**
stoli predicabāt liguis oīm gētū euā
gelīū chīi. vt habet actū. ij. **In oēs**

terrā exiuit sonus eoz. et in fines orb
terre verba eoz. **I.** p. dicationes eoz. q.
vinēte bō petro apostolo fides chri
p. dicata ē vsq. i frātia q. ē in vltio cli
mate versus occidētez. vñ et zenōis
fūdata ē ecclia in noīe beati petri vini.
q. ipovinēte p. secrata ē. **E**ū igit apo
stoli alij q. chri discipuli exierunt de
Hierusalē ad publicādū euāgelij p.
orbē fū q. habet actu. i. **E**ritis mihi
testes in hierusalē et in oī iudea et sa
maria et vsq. ad vltimū terre. **H**ieru
salē at sita ē i medio climate **E**t ideo
sicut euāgelij publicatū ē vinēte pe
tro vsq. ad vltimū clima xpi occiden
tē. Ita intelligēdū ē xpus alias pres
mūdi. **D**eīn ab apostolis transit ad p.
sonā dñi. oñdēs quā dei gloriā isti ce
li enarrauerunt. s. dispēationē incar
nationis sue vnde dicit. **I**n sole posu
it tabernaculū suū. **L.** i. beata xgie q.
nominat sol propter plēitudinē grē
Hier. **C**hris. dicit sol iusticie. ma
ria int. p. at stella maris. **I**lluminauit
sol stellā. i. mariā vt esset sic sol. **I**do
posuit tabernaculū suū i sole. qñ cor
p. assūpsit de vtero suo. **B**ugo. p. f.
q. i p. sona brē xgis dicit eccle. xxiij.
Qui creauit me requieuit i tabnacul
lo meo. **E**t ipē tāq. spūs suū. **Hic.**
Verbū patris ē spūs sic dicit a spon
dēdo. q. totiens p. missus ē p. p. phas
Et caro hūana spūs a cū qua erat. **L.**
p. cedens de thalamo suo. **I**h. ē de vte
ro xgis. **E**xultauit. **I**q. nō inuit. sed
hilaris venit. **V**t gigas. **I.** i. sicut for
tissimus q. alligauit fortē. i. diabolu. **z**
vasa eius q. nōs sum. diripuit. **L.** ad
currēdā viā. **I**p. tis vite. **Cass.** **Q**uia
nō stetit in via peccator. s. tēq. debel
laturus diabolu cucurrit. **Q**uō hoc?
q. chris. hō nat. est et creuit. docuit.
passus ē. resurrexit. ascēdit ad celos.
sedz ad dexterā dei patres. **C**olleat.
Et nos eius exēplo nō debem. in h

mundo querere quietē. sed currere si
cut peregrini trāscētes vñ hui. vite.
vt ad illā quietē possimus perueni
re vbi chris. sedz ad dexterā dei pa
tris. **V**is audire quātū currit. **Hic.**
L. a summo celo egressio eius. **L.** ad susce
ptionē hūanitatē in qua visitauit nos
orēs et alto. **E**t occur. eius vsq.
ad sumū ei. **I** si sua benedicta ascēsiōe
in qua ascēdit sedēs ad dexteram dei
patris. **E**lel. **Cass.** a summo celo. i. a
patre egressio ei. natitas filiū signat
nō tpalis sed coeterna patri. que ē aī
oē p. cipit. et occurus eius vsq. ad
sumū ei. q. post assūptionē carnis
i vtraq. natura chris. p. manēs. ad se
dē patne maiestatis ē regress. **Nā** cū
venit a summo. i. nullo mior patre fu
it. cū rediit ad sumū de. hō equalis pa
tri i dinitatis sōna sic venerat pseue
rat. cui nihil humana detraxit humili
tas. **I**de. **Hieronym.** et **August.** **Nec**
ē qui se abscondat a calore ei. **Cass.**
i. a spūsco quē post ascēsiōē suā in
specie ignis misit i mūdū apostolis a
q. nō abscondit. **Bug.** q. sic accensi
fuerunt vt nemini p. cerent. vñ de ipo
spūs sancto dicit. **Iob. xvi.** **Cū** venerit
ille spūs veritatis arguet mūdum de
peccato qd fecit. de iusticia quā nō fe
cit. et de iudicio qd nō timuit. **Cass.**
Ipē ei calor ē a q. nemo p. t. abscondi.
qui diuinitatis sue potētia vniuscui
usq. corda cognoscit. **Hic.** **D**eide
describit euāgelij publicati p. ditio cū
dicit. **L.** ex dñi. i. s. euāgelica quā ipē
dñs p. dicauit i mōte di. **M**ath. v. bea
ti paupes. zc. z hec dicit. **L.** immaculata
Iq. suos obseruatores custodit ima
culatos a peccato. vñ dñs dicit apo
stolis. **I**o. xv. **I**ā vos mūdi estis. p. f.
sermonē quē locutus sū vob. z addit
L. ouertens aīas. **Cass.** **I**n sua di
strictiōe corrigēs. z ad chris. gratiaz
mittēs. **Hic.** **T**estimoniū dñi. **I** id est

Psalmus .xviij.

euangelium L fidele. I p adimplet qd
pmitit inducēs suos obseruatores
ad vitā beatā L sapientiā pītās puulis
I. i. apostolis alijs qz chri discipulis
qz erāt simplices et hūiles fm qz dicit
saluato. Mat. xi. Cōfitebor tibi pater
domie celi et tēre qz abscondisti hec a
sapientibus et prudētibus et reuela
sti ea paruulis. Cass. Iusticie dñi
recte. I qz sicut chris docuit sic fecit
Nā illoz iusticia recta non ē. quibus
aliis ē i ore: aliud ē i ope Letificātes
corda Ispe pñij Aug. vt qui mirarē
tur iusticias dñi corde: gauderent in
eis qz libere cū dilectiōe eas facerēt. nō
seruilitate cū timore Hi. Inceptum
dñi. i. nouū testamentū L lucidū. I qz
clare et lucide traditū ē euāgelij i qz
vitas reuelata ē L illuminans oculos
I. videlz interior. hoīs. i. cordis. Peli
cordis sunt intēctio et lux fidei. Euā
gelij ei docet intēctionem cordis esse
simplicē et fidē nō esse fictā in oibus
opibz qz seru? dei operat Timor dñi
I Aug. Est enī timor naturalis qz
timet passiōē corpis quo chrs cepit
i passiōe pauere et sedere vt habetur
Marci. xiiij. Est et timor humanus qz
qz eligit peccare ne ledat i corpe Est
et mūdānus: iste eligit peccare ne le
dat i passiōe Et ē timor seruilis quo
timet pena gehēne et nō amat iusticia
Est ei timor initialis. hic amat princi
paliter iusticiā et sedario timet penā
iste opat bonū pīm amore iusticie. et
pīm timore gehēne: Est et timor fi
lialis. quo quis cauet offēdere deū:
ne pdat eū. mixta enī cum pauore dile
ctio: timor dñi ē. de qz h habet: Letior
dñi sātus pmanēs i seculum seculi
Islo. qz fructus eius pcepitur in et
na beatitudine L iudicia dñi vera. Iquia
siue dñs minat. siue pollicet neminez
fallit L iustificata in semetipsa. I qz non
egēt alterius auctoritate qz ipi dñi vt

firma habeāt Aug. El qz quisqz
non pōt eripere supplicium quod dat
impijs. et pñij quod dat pijs Oeli
derabilia. Cass. Oingētū rerum
stupēda pfūditas. Quis at sufficiēter
distiguē aut pdicare potuissz opa dñi
nisi spūscō probarent edita? Desider
abilia sūt iudicia dei. i. mādāta nomī
et veteris testamēti L sup aux. I Aug.
i. super oēs diuitias seclares L et lapi
dē preciosum multū. i. super munda
nos honores Cass. Sed qm iueni
ri poterant continentes qui noxiā
cupiditatē laudabili pēitate calcarēt.
addit etiāz saporē pēcipua suauitate
iocūdos dicēs L et dulciora. Deuotis
mentibz L super mel et fauē. I Aug.
i. super omnē dulcedinē tpalis volu
ptatis. que tamē nequissimis mentibz
amara sūt. qz oculis egris odiosa lux
est. que puris est amabilis Ergo diui
tijs honoribus et delicijs terrenis pō
feruntur iudicia diuina et mādāta. qm
custodia eoz ad gloriā perducit eter
nā Etenī I qz vere sunt dulcia L seru?
tuus. I Hic i. bonus christianus et
deuotus maxie in statu pfectiōis pō
situs. qui nō solum tenet ad precepta
sed etiā ad consilia euāgelica L custor
dit. i. custodiet L ea. I ope adimplēdo
Cass. Non ad tempus. sed vsqz ad
vltimū vite spaciū in tali deuotiōe
versetur Post obedientiam sequun
tur pēmia Unde subditur L in custo
diēdis illis retributio multa. I tāta ei
diuina elemētie dona sunt qz nequunt
comprehendi Sic enī apostolus ait.
Quod nec oculus vidit nec auris au
diuit nec in cor homīs ascendit qz pre
parauit deus diligentibus se. Deide
apheta petit se a vitijs purgari vt di
gne possit dñm laudare dicens O eli
cta qz intelligit Multa enī sunt pec
cata que intelligim? que videlz secre
ta voluntate peccamus. cū rem pñij

cōcupiscimus: cū ceteris pstantiores
effici volumus: cū cibos appetim⁹ dul
ciores: et his similia de quibus mone
mur a salomone. Non eas post cōcu
piscētiā tuas. Aliqua sunt tamē que
omnimode ignoramus. q̄ nec orige
nes possumus nec surreptitōes agnos
cere. Unde subaudiendū est delicta.
videlz omnia quis intelligit. Hier. q̄
dicat null⁹ nisi scrutator cordiū deus:
q̄ potens ē ea dimittere. Unde con
sequēter orat dicens. **Aug.** **Ab**
occultis meis. i. a cupiditatib⁹ in me
latentibus. **Aug.** vel a peccatis ob
litis et ignoratis. **Aug.** munda me dñe. In
de dicit **August.** **P**⁹ dñs. pie penitē
tibus aut peccata dimittit aut oblita
ad memoriā reducit. **Let** ab alienis. Iq̄
suggerit de diaboli vel hoīs sūt. Que
dicunt aliena. q̄ pmo sūt illi⁹ qui sug
gerit. secūdo efficiūt illi⁹ qui suggesti
oni consentit. **I**dez **casio.** Et ab his
peccatis que suggestiōe cōmittunt. **L**
parce seruo tuo. Iu cui ppiū ē sēp
misereri et p̄cere. **Cass.** Cū enim
dicit seruo tuo: iā se ostēdit legi dñice
ex magna pte famulari. Deīn ostēdit
modum liberatiōis et mūdatiōis quā
petit. s. si p̄cēm mortale n̄ dñe ei vñ
sbdit. **Aug.** **S**i mei nō fuerit dñi
ti. hoc ē si mei non fuerit dominata
occulta mea et aliena peccata. **Aug.**
Et tūc immaculatus ero. Iamacula cri
minali. q̄ sicut dicit **August.** **T**enta
tio cui nō consentis non ē peccatum.
sed materia exercende virtutis. **Let**
emundabor a delicto maxio. **Aug.**
Quo alio nisi supbie? Nullū ei ē ma
ius delictū q̄ apostatare a deo p̄ pec
catū quod ē initium supbie homis. q̄
initium omnis peccati est superbia.
Aug. vel si peccata mortalia non fu
erint mihi dominata. **Et** tūc emundabor
a delicto maxio. i. i morte iuētiar
mundus a quolibet peccato mortali.

quod licet nō sit maximū ex genere:
tamen ē maximum ex tēporis cōditi
one. eo q̄ tunc non ē remediabile. q̄
post mortē nō restat amplius tēpus
penitudis. **Aug.** **E**t erit tūc cō
placeat eloquia. Iquasi dicat. si immā
culatus et mūdatus ita fuero. tūc elo
quia **Lous mei.** Ierunt talia vt tibi cō
placeant. et tunc ero dignus tanta sa
cramēta referre et te laudare. sicut il
le ē indign⁹ cui dicit. **Quare** tu enar
ras iusticias meas. **Aug.** **L**z medita
tio cordis mei. Ierit non ad iactātiā
placeat hominibus. **Sed** in cōspectu
tuo semper. Iqui conscientiā purā in
spicis. **Hier.** **D**omine adiutor me
us. In tribulatione et necessitatibus
Lz redēptor meus. **I**precio sanguinis
tui. **Cass.** Quā mirabili ordine to
tum psalmum gloriosissimus ppheta
cantauit: laudauit domi p̄dicatores.
Ipse quoq̄ aduentum incarnatiōis
sanctissime edocuit. magnalia eius va
ria diffinitionis qualitate commēdās.
reuer⁹ q̄ in memoriā fragilitatis sue
a delictis se petijt debere mūdari: vt
tantorū sacramentorū relator dignus
existeret: qui docuit scripturas domi
ni purissima p̄scia narrari. **Collec.**
Tuā igit clementiam dñe humiliter
exoramus. vt a delictis tam occultis
q̄ alienis nos mūdare digneris. quā
tenus cordis nostri meditatio semp
in cōspectu tuo placeat. **Nos** q̄ tuo
adiutorio in bonis p̄ficiētes. valeam⁹
ad eterne beatitudinis p̄mia puenire. p
te dñe iesu chris̄te redēptor mundi. q̄
es benedict⁹ i secula seculorū. **Amē.**

Eraudiat te do
minus. **T**itulus talis est. In
finē psalmus dauid. **Qui** tituli h̄ba
nota sūt ex p̄missis. **Glo.** **D**ic agit
ppheta de chris̄to quasi de sacerdote
imolaturō et rege pugnaturō. vbi in
c. iij

Psalmus .xix.

figura optatis canit propheta q̄ ven-
tura sunt christo tpe afflictiois eius.
quod fuit vsq; ad passionē et tpe gau-
dij qd fuit p̄ resurrectionē **Aug.**

Intentiōe monet fideles ad cōpatie-
dum christo patienti et congaudēdū
resurgenti. ppheta igitur optas chri-
sti vocē tāquam sacerdotis exaudiri

Ass. Precat sancte eccēie p̄spera
euenire. q̄ illi p̄ aduētū dñi certissime
nouerat esse v̄tura vnde dicit **Aug.**

Exaudiat te **Jo** christe **L.** dominus
Ispater **L.** in die tribulationis **L.**

i. in tpe passionis. Tota ei christi vi-
ta tribulatio fuit. Unde apostolus ad
hebr̄eos. v. de christo dicit. Qui in die
bus carnis sue i. mortalitatis sue pre-
ces supplicatiōes q̄ ad eū qui posset
illū saluū facē a morte cū clamore va-
lido et lachrymis offerēs. exauditus
ē pro sua reuerentia. i. sicut sua deno-
tio meruit p̄lixius oib; orādo. Ecce
qd hic ppheta optabat et predicebat
faciēdū. apostolus testatur factū. Et
bene dicit. in die tribulatiōis. q̄ i pas-
sione christi vere fuit dies credētib;.
qm̄ tūc luxit dies iusticie super terrā
quādo domin; mortē subiit i cruce p̄
peccatis nostris. et o christe **L.** p̄tegar
te nomen dei Jacob. **E**xaudiat te de;
pater vt te resurgere faciat. p̄tegar te
immortalitate. nomē dei Jacob. i. qui
ēs deus minoris populi videlz gēti-
lis conuersi ad fidē qui electus est vt
Jacob. reprobatis iudeis vt esau

Ass. optat ergo populus grāz be-
nedictionis sue quā Jacob in p̄figu-
ratiōe percepit nouo populo christia-
no p̄cedēdā. a iudeis quidē reproba-
tis ablatā. quos subsequēs populus
gentilis deuota mētis religiōe supe-
ranit. vt gratie munere prim; donāte
domino redderetur. **M**ittat tibi au-
xilium de sancto. **Aug.** faciens ti-
bi sanctificatū corp; ecclesiā **Aug.**

Quod ē tuū auxiliū o christe qui idō
passus es vt tu eā sanctificares: sicut
dicit apostol; ad eph̄. v. Christus di-
lexit ecciam. et tradidit semet ipsū p̄
ea vt eam sanctificaret. hoc factū est.
qm̄ apostolis et credentibus missus ē
spūs sanctus. sicut actū. ij. legitur. **L.** de
sion tucatur te. **S**ion speculatio int̄-
ptatur. De sion ergo tucē dō christū.
cum ecciaz q̄ est corpus eius de alta
dimitatis speculatiōe tutaz facit. **M**e-
mor sit oīs sacrificij tui. **Aug.** Hoc
ē memores nos faciat deus omnium
iniuriar; et contumeliar; quas p̄ nob;
ptulisti. **Aug.** et dicit omnis: q̄ plu-
ra sunt eius sacrificia que pertulit p̄
nobis per totā vitam suā ab infantia
vsq; ad mortem. Unde cum tpe pas-
sionis eius canet eccia dices. **P**age
lingua gloriosi p̄liū certamis et super
erucis trophēū die triumphū nobilē
qualiter redēptor orbis imolat; vi-
cerit. Postmodū sequēs versus inci-
pit enumerare sacrificia christi ab itā-
cia dices. **U**agit infans inter arta po-
licus p̄sepia. **L.** et holocaustū. **Q**uod
dicitur oblatio tota incensa. **L.** tuū. **Q**d
obtulisti deo patri p̄ peccatis nostris.
Hier. Totus in aia et corpe ascen-
dens in crucem. **L.** pingue fiat. **L.** acce-
ptabile sit deo. **E**t ē sensus. ne patia-
ris quēq; perire cū p̄ oibus mortu-
sis. **T**ribuat tibi fm̄ cor tuū. **L.** optat
vt christ; siue p̄ humanitate carnis. si
ue p̄ corpe suo: hoc ē. eccia exaudiat.
L. et oē p̄siliū tuū p̄firmet. **Aug.**
id ē cōpleat. nō solū q̄ aiam posuisti
p̄ amicis tuis vt mortificatū granuz
in cruce copios; resurgeret. sed etiaz
q̄ cecitas ex pte isrl̄ scā ē vt plenu-
do gētinz intraret et sic oīs israel sal-
uus fieret. **Hier.** Sequitur vox ec-
clesie. **L.** et abimur in salutari tuo. **L.**
in te saluato a morte vel in salute per
te facta gentibus. **L.** in nomē dei noi

stri magnificabimur. **Cass.** .i. magni dicemur videlicet christiani a christo Magnificari enim est magnum fieri quippe cum ex vocabulo celestis regis nomen est impositum seruienti. **Aug.** Impleat dominus petitiones tuas. non solum illas quas in terra habuisti. **Hier.** Dicendo. clarifica me pater apud te ipse claritate quas habui postquam mundus fieret Et alibi. Pater serua eos in nomine tuo quos dedisti mihi. **Aug.** Sed etiam impleat omnes petitiones tuas quibus in celo interpellas pro nobis. nunc cognoui quoniam saluum fecit dominus christum suum. In hoc modo per prophetiam demonstratum est. quoniam resuscitauit dominus Iesum filium suum. **Exaudiet illum de celo sancto suo.** Non de terra tamen ubi se petiit clarificari. vix etiam de celo ubi iaz ad dexteram dei patris sedet interpellas pro nobis. **In potentatibus salus dextere eius.** Quasi dicat. **Aug.** Vere exaudiuit eum petentem pro nobis quod patet: quia potentes sumus auxilio eius. **Aug.** potentatus nostri sunt salus dextere eius. id est fauoris eius. cuius etiam de tribulatione dat auxilium. ut quando infirmamur. tunc potentes sumus. **Cass.** Non dicit hic salus potentatus nostri. quoniam illa salus nec morbis afficitur. nec doloribus laucatur sicut salus hominis. **Aug.** que non dextere sed sinistre eius est. Dic enim ex tollunt in magna superbiam quicunque peccantes temporaliter salui facti sunt. de quibus subdit. **Hi in curribus.** .i. in volubili successione temporalium bonorum trahuntur. **Et hi in equis.** hoc est in superbis preferuntur honoribus atque in his exultant. **Nos autem.** spem figentes in eternis. neque gloriam nostram querentes. **In nomine domini dei nostri inuocabimus.** **Cass.** quia nomen domini ad premia perducit eterna. Deinde ostendit: quod sit vana salus hominum: dicens

Hier. Ipsi obligati sunt. vitiorum suorum funibus. **Et ceciderunt.** nam homines honoribus presumptis. laqueati prauis desideriis suis in mortis foueam corruerunt. **Aug.** Nos autem. qui tot tuos sumus in peccatis. **Surreximus.** Iper gratiam dei ab infidelitate ad fidem. a vitiis ad virtutes. **Et credimus.** Ipse verax humilitate ad diuinam premiam subleuati. Sequitur vox prophete ad patrem. **Domine saluum fac regem.** **Aug.** id est christus dominus resurgat a mortuis. ascendat in celos: interpellat pro nobis. ne diuini vacillet nostra oratio. sed ipso aduocato presumamus orare. qui nos patri docuit supplicare. ne nos mortalis laqueus possit aspergere. Deinde hoc sequitur. **Et exaudi nos in die qua inuocauerimus te.** **Hier.** In hebreo ita scriptum est. Domine saluum fac regem: qui: exaudiet nos. in quacunque die inuocauerimus eum. **Cass.** Docuit nos propheta sanctissimus: quali debeamus christo domino pietate seruire. Optat ille bona que nouerat esse ventura. quia bene credentium mos est illa orare que desideramus euenire. Quia propter affligamur in eius passionem. gaudeamus in eius resurrectionem. Sic enim ipsius possumus dici. si eius dispensationibus mereamur aptari. qui cum eterno patre et spiritu sancto est benedictus in secula seculorum. Amen.

Domine in virtute tua. Titulus talis est. In finem psalmus dauid. Psalmus iste attribuitur dauid consideratione sua dirigenti in finem. id est in christum: qui est finis et completio legis: quoniam non venit legem solvere sed adimplere. **Hi.** psalmus iste exponendus est ad litteram de magnificetia regni christi que persistit in eius exaltatione et aduersariorum suorum depressione.

Psalmus .xx.

David igitur in spiritu sancto prouidens christi hominis regni: ad quod fuit exaltatus in humanitate virtute dei patris secundum quod dicit apostolus ad. ii. Dextera dei exaltat Cass. primo enumerat quod igitur quod gloriosa collata sint christo domino secundum carnem dicens

Dñe. Deus pater. Lin. virtute tua
I. i. in omnipotentia tue maiestatis.
in qua filius regnat: sicut ipse dicit Oia
patri mea sunt et oia mea patri sunt.
Letabitur rex. I. s. christus. de quo in alio ps
dicat Deus iudicium tuum regi da. Nic.
christus ei in quantum homo letabatur
de virtute diuina in qua faciebat miracu
la et merces simplici illustrabat sapi
entia secundum quod dicit luce. x. In ipsa hora
exultant in spiritu sancto et dixit Co
sireor tibi pater domine celi et terre quia
abscondisti hec a sapientibus et prouide
tibus et reuelasti ea paruulis. Let super
salutare tuum. Id est christus per quem dispo
suisti saluare mundum. Exultabit vehem
enter. Cass. Et quanta sit copia
in beneficio: tanta sit et gaudij magni
tudo. Nic. Desiderium cordis eius
tribuisti ei. De sui corporis glorificati
one et mundi redemptione atque de cre
dentium vocatiōe. Cass. Unde ipse di
xit. Desiderio desideravi hoc pascha
manducare vobiscum antequam patiar. ut
preciosus sanguis eius mundum redime
ret. ne diabolus adhuc eum iniqua pre
sumptione vastaret. Et voluntate labi
orum eius non fraudasti eum. Voluntas ho
minum fuit quoniam spiritibus impabat in
mundis: languores diuersos sermonis
sui sanabat imperio: predicationesque
suas deuotis mentibus inserebat. Nic.
Unde ipse dicit Johannis. xi. Pater
gras ago tibi quoniam audisti me. Deinde
incarnationis eius potentiam mirabili
fulgore describit dicens. Du. Om.
Jac si dicat christus rex letabitur. Cass.
prouidisti enim benedictionibus: Ipse immu

nitatem peccati que faciat? et quoniam absque omni peccato conceptus est de spiritu sancto. vñ sic dicit Augustinus. Fel peccatorum nostrorum non nocuit ei. et addit. Dulcedis
Ipse totum fuit ex gratia. Idez Hierony.
Mi. Vel prouidisti eum in benedictione
omnibus dulcedis. i. in donis spiritus sancti et
charismatibus quibus anima christi fuit
repleta ab instanti creationis sue. et sic
puenta. Cass. Posuisti in capite eius
hoc est in principio sermonis eius. Lcoro
na. Ipse conuentus. xij. apostolorum totum co
rona ambiebat christum docentem. Et
addit. De lapide precioso. Collecta
Apostoli enim et fideles de quibus totum
de vniuersis lapidibus edificata est ecclesia: di
cuntur vnus lapis. quoniam ipsis erat cor vnum
et anima vna. Cass. Vitam petiisti a
te. videlicet resurrectionem corporis sui
Let tribuisti ei longitudinem dierum in
seculum et in seculum seculi. I. dedisti ei peni
ter vivere. Nic. secundum quod dicit apostolus.
ad romanos. vi. Christus resurgens ex
mortuis iam non moritur: mors illi ultra
non dominabitur. Magna est gloria eius
I. i. christi. in saluti tuo. Aug.
Hoc est in salute: quia cum resuscitasti
gloriam et magnam decorem impones
super eum. I. i. addes ei: cum in celo collo
cabis eum ad dexteram tuam. Hiero. Ma
gnus est homines assumptus esse ad dexteram
dei patris. Deinde ascendit adhuc gra
datum ad illam gloriam declarandam quaz
christus dominus secundum carnem a patre clarifi
catus accepit. vnde subdit Hiero
om dabis eum in benedictione in se
culum seculi. Ipse omnis creatura benedicat
eum. Vel christus rex letabitur. quoniam
dabis eum in benedictione et in seculum
seculi. ut ipse sit in eterna benedictione
benedictus et benedicens. quoniam per eum omnes
benedicunt. sicut promissit deus Abrahe
Gen. xxij. In semine tuo hoc est in
christo: benedicent omnes gentes. Hier.
benificabis eum in gaudio. I. cum adunata

fuerit illa multitudo sanctorum et numerus relictus ei. Et pro adquisitis pro quibus passus est gaudebit. Cum vultu tuo .i. i. pntia tua Aug. Et letificabis eum secundum hominem quem leuauit ad te. ut sit in gaudio cum vultu tuo. Nic. quod quanto humanitas christi pre ceteris creaturis propinquior et communior est deitati: tanto clarius videt eam et ea fruitur delectabilius. Deum redit causam quare tantum munus accepit dicens. Quoniam rex Iustus non superbiens de regali dignitate sed humilis. Sperat in domino quod christus ante passionem sperauit obtinere a deo patre gloriam resurrectionis corporis sui. Et in misericordia altissimi sperans. Non commouebit quod humanitas christi a verbo misericordie assumpta nunquam fuit ab eo separata nec sepabitur. quod etiam in illo triduo dormitionis corpus exiens in sepulcro fuit unitum verbo. et similiter anima que erat in limbo. Deinde descripta magnificencia regni christi in eius exaltatione: hic praeter describitur eiusdem magnificencia in aduersariis punitione. Et propheta qui ante loquebatur ad patrem: nunc conuertit sermonem ad christum: dicens. Inueniat manus tua Aliquam manus dei respicit malum penam: quod a deo infligit iuste. unde ad hebreos. x. dicis Dominum est incidere in manus dei uiuentis. et tunc per sinistram intelligitur minor punitione. et per dexteram que fortius percutit grauior punitione. Et secundum hunc dicitur inueniat o rex christe cum ad iudicium ueneris manus tua .i. vltima per teas tua punies peccata. Lois inimicis tuis. Quatuor ad penam penam Dextera tua grauius punies ex specialem causam inueniat omnes que te oderunt. Quasi dicat Aug. sentiet te per vindictam: que te bene sentire noluerunt per fidem operantem. Deum ordo iudicii pulcherrima ratione describitur: cum subiungit. Pones eos ut clibanum ignis. Gre. xv. li. mox Sci est dum homo quod omnes reprobi qui hic in anima sunt

et corpore peccauerunt: illic per in anima et corpore cruciantur. Clibanus namque intersecus ardet. Is homo qui ab igne deuoratur: ab exteriori parte incidit peremari. ut per sacra eloquia ardere exterior et interior reprobos demonstraret et eos ab igne deuorari. Et sancti clibanum poni testantur. ut per ignem crucientur in corpore per dolor: et ardeant in mente. Hic est in perscia impietatis sue Li tpe vultu tui. Hic est in tpe iudicii Domini in ira sua. In vindicta sua Con turbabit eos. Ipse per eos per omnes nationes. Et deuorabit eos ignis. Li gehene. Non presumendo: sed eternaliter affligendo. Coll. Deum quod seueram correctionem: ubi nulla erit consolatio. quod tremenda ira que tunc est sine misericordia. Dies illa dies ire et omnium miseria in quod peccatores eternaliter igni gehene tradentur. Coll. Qui sic presumit ut seruet. sic seruat ut crucietur. dabit quod miseris vita mortalium per se seruatrix. Fructum corporis de terra perdes. Li fructum eternalis beatitudinis. quem in fratribus nostris habere debuerant. quod non obedierunt mandatis eius: iuste perdidit. Et seminem corporis. Li opera peccatorum que habent perueniendo sciauerunt segregabunt. La filijs hominum. Li a sciis quod in hereditate eterna tue misericordie largitate misuratus es. Nic. Deum ponit causam finalis punitionis reproborum que est impietas finalis que notatur cum dicitur. Omni declinauerunt in te. Li de te. Li mala. Li peccata que sunt per deum. Et bene dicitur: declinauerunt. quod sic declinatio in gramatica est de causa in casum. sic declinatio a iusticia: est cadendo de peccato in peccatum. quod secundum quod dicitur. Gre. peccata quod per penam non diluit. mor suo potest ad aliud trahit. et tandem ad profundum precepti et obstinationis adducit. secundum quod dicitur per. xviij. Impius cum in profundum peccatorum uenerit preuenit. Li cogitauerunt per filia que non potuerunt stabilire. Ipse repetit tollunt de facultate temporalis in que cogitabant permanere. Omni perdes eos dorsum. La facie tua eos deiciendo in infernum. secundum quod dicitur. Mathei.

Psalmus xxj.

xxv. Discedite a me maledicti i igne eternu Lin reliquijs tuis .i. demonibus qui a te totaliter sunt relictī tāq̃ irreuerſibiles ad bonum pparabis vultū eorū .i. preſentiā dānatoꝝ. mit tēdo eos ad ſocietate demonū. vnde cū dixiſſ. Dat. xxv. Ire maledicti in igne eternu. p̃tinus ſubiunxit. q̃ pat̃ eſt diabolo et angelis ei? In fine concludit p̃pheta dicens Exaltare dñe in virtute tua. Piero .i. demōſtra tuam poteſtatē et maiestatem. vt qui prius veniſti in humilitate i mundū. modo veni ad iudiciū in maiestate Cass. Cantabim⁹ Jore Et pſallem⁹ Joperel virtutes tuas Id ē mirabilia opa tua Hec etenim duo ſūt q̃ a nobis omnimode exigunt̃. vt laudes dñi ſi deliter cātemus. et ope noſtro ipſius mandata faciam⁹ hic. vel cū dñs monſtraverit virtutē ſuaz in iudicio. tunc cātabimus et pſallem⁹ virtutes eius Quia electi p̃tinue in patria can tabunt laudes diuinas f̃m q̃ dicitur in .lxxxij. psalmo. beati qui habitant in domo tua dñe: i ſecula ſeculoꝝ lau dabunt te. qui ē benediūt⁹ in ſecula ſeculoꝝ. Amē.

Deus de⁹ meus

reſp. Dug. Titul⁹ talis ē In fine psalm⁹ dñs p̃ aſſūptiōe vel ſu ſceptiōe matutina Cuius ſenſus talis eſt Psalmus. iſte dirigēs nos i finez .i. in chriſtū de cuius paſſione agit: ē dauid .i. chriſti qui eſt manu fortis aere/ as debellans poteſtates. q̃ ideo dict⁹ ē dauid. q̃ factus ē nobis ex ſemie da uid f̃m carnez. Et ē psalmus p̃ ſuſce ptiōe matutina. i. p̃ reſurrectiōe chri ſti q̃ valde mane facta fuit. cū adhuc tenebre eſſēt. Cass. Suſceptio eni fuit qñ dñs chriſt⁹ mortale corp⁹ ve/ teris hoīs p̃diōe depoſita i magnā gloriā clarificat⁹ aſſūpſit Sz cū i hoc

psalmo chriſtū multa de ſua paſſione conſtat eſſe locutū: videamus cur ei⁹ titulus ſolam reſurrectiōe p̃memo/ rare voluerit Sepe ſignat̃ per id qd ſequitur illud qd p̃ceſſit. vt cum dicu mus mane factuz intelligamus vtiq̃ p̃ceſſiſſe noctē Et hoc per figurā ſy/ nechdoche. cū per id quod ſequitur poſſumus intelligere quod p̃cedit. vnde cum dicit chriſtus reſurrexiſſe: cum paſſuz et mortuū indicat fuiſſe hic. Qua aut psalmus iſte ē de chri ſti paſſiōe et reſurrectiōe ad litteram ſcriptus. patet per hoc q̃ chriſtus p̃ dens i cruce protulit p̃ncipiū hui⁹ psalmi tanq̃ dictū de perſona propa dicēs Dei heli ſamazabatani quod ē interpretatū: deus meus deus me⁹ quare dereliquiſti me? ſic enī incipit iſte psalmus in hebreo. et i tranſlati one Hieronymi iuxta hebreū Qua tem i tranſlatiōe coi interponit Re/ ſpice i me. nō ē in hebreo. neq̃ i tranſ latione Hieronymi p̃dicta. ſz fuit ad/ dictū a .lxx. interptibus. et ſic patet q̃ f̃m ſententiam ſaluatoris p̃ncipiū huius psalmi et per cōſequens totus psalmus ad litteram de chriſto ē itel ligendus Et Dat. xxvij. dicitur illd quod ſubditur infra in hoc psalmo: diuſerūt ſibi veſtimēta mea qd i ple tū fuit de chriō Et paul⁹ ap̃ls q̃ ſciuit legē p̃ exercitiū ſtudij. et p̃ ea plen⁹ p inſtructionē ſpūſſcī. allegauit litterā hui⁹ ps. de chriō dēaz ad hebreos. ij. dicēs de credētib⁹ i chriō Nō p̃ſūdī ſi es eos vocare videlz chriſt⁹ dicens in psalmo Nunciabo nomen tuum fratrib⁹ meis. i medio eccēie laudabūt te Igitur ſequendo chriſti. iohannis. Dat. et Pauli ſniam et determinati onē eccēie ps. iſte exponēd⁹ ē ad litte/ rā vt dict⁹ ē de chriſti paſſiōe a q̃ fuit diuinit⁹ libēat⁹ ſua glōſa reſurrectiōe Cass. Nam cū multi psalmoz bre/